

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

4.Bf.400/2012/37.

A másodfokú bíróság a 2013. év április hó 18. és 25. napján megtartott nyilvános, folytatólagos fellebbezési tárgyalás alapján meghozta a következő

Ítéletet:

Az előre kitervelten, aljas indokból és több emberen elkövetett emberölés bűntette és más bűncselekmények miatt az I. r. vádlott és társai ellen indult büntetőügyben az elsőfokú bíróság ítéletét **megváltoztatja**.

A II. r. és a III. r. vádlottak terhére megállapított 2 rb. vagyon elleni bűncselekményt folytatólagosan elkövetettnek is minősíti.

Az I. r. vádlottat a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárja.

A II. r. vádlott legkorábban 36 (harminchat) év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. r., a II. r. és a III. r. vádlottakkal szemben helybenhagyja.

Az I. r. és a II. r. vádlottak által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe beszámítja.

A másodfokú eljárás során felmerült 200.146 (kettőszázezer-egyszáznegyvenhat) forint bűnügyi költségből az I. r. vádlott 72.520 (hetvenkettőezer-ötszázhusz) forint összeget köteles az állam javára megfizetni. A fennmaradó 127.626 (egyszázhuszonhétezer-hatszázhuszonhat) forint összegű bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s:

A törvényszék a 2012. év június hó 14. napján kihirdetett ítéletével az I. r. vádlottat emberölés büntette (Btk. 166. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a/, c/ és f/ pont) és lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette (Btk. 263/A. § (1) bekezdés a/ pont) miatt - halmazati büntetésül - életfogytig tartó fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Kimondta, hogy az I. r. vádlott legkorábban 40 év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.

Az I. r. vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.

A II. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett emberölés büntette (Btk. 166. § (1) és (2) bekezdés a/, c/ és f/ pont), 2 rb. társtettesként elkövetett sikkasztás büntette (Btk. 317. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a/ és c/ pont, (6) bekezdés b/ pont, illetve Btk. 317. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a/ és c/ pont, (5) bekezdés b/ pont) és 10 rb. -

három esetben folytatólagosan - társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt - halmazati büntetésül - életfogytig tartó fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Kimondta, hogy a II. r. vádlott legkorábban 32 év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.

A II. r. vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.

A III. r. vádlottat 2 rb. társtettesként elkövetett sikkasztás büntette (Btk. 317. § (1) és (2) bekezdés a/ és c/ pont, (6) bekezdés b/ pontja, illetve Btk. 317. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a/ és c/ pont, (5) bekezdés b/ pont) és 10 rb. - három esetben folytatólagosan - társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt - halmazati büntetésül - 2 év börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette.

Rendelkezett a bűnjelekről, így részben elkobzásról, részben a lefoglalás megszüntetése mellett azok kiadásáról és megsemmisítéséről, továbbá egyes bűnjeleket az iratok mellékleteként rendelt kezelni.

Rendelkezett továbbá polgári jogi igényről, valamint kötelezte a három vádlottat a felmerülés arányában az elsőfokú eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész az I. r. vádlott terhére a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből való kizárása érdekében, a II. r. vádlott terhére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjaként meghatározott tartam felemelése érdekében jelentett be fellebbezést.

Az ügyész a III. r. vádlott vonatkozásában tudomásul vette az ítéletet.

Az I. r. vádlott a felmentése, a védője a tényállás téves megállapítása, téves jogi minősítés és az I. r. vádlott felmentése érdekében;

a II. r. vádlott a felmentése, a védője a tényállás téves megállapítása, megalapozatlanság, téves minősítés és a II. r. vádlott felmentése;
a III. r. vádlott és védője a felmentése érdekében jelentett be fellebbezést az ítélet ellen.

A fellebbviteli főügyészség átiratában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta az eljárásában. A törvényszék alapos bizonyítást folytatott le, a személyi bizonyítékok mellett széles körben állt rendelkezésre szakértői bizonyítás is, amelyre vonatkozóan - szükség szerint - a nyomozati eljárásban szakértői véleményeket előterjesztő szakértőket véleményük kiegészítésére hívta fel az elsőfokú bíróság, illetve új szakértőket is bevont a bizonyítási eljárásba.

A fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint a törvényszék alaposan vizsgálta a vádlottak kapcsolati rendszerét, az egymáshoz való viszonyát, az I. és a II. r. vádlott viszonyára külön szakértői bizonyítást is lefolytatott.

A rendelkezésre álló bizonyítékokat iratszerűen, gondosan mérlegelte és alappal vetette el az I. és a II. r. vádlott nyilatkozataiban előadottakat.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ellentmondás mentesnek, megalapozottnak tartotta azzal, hogy a bizonyítékok bírói mérlegelését támadó védelmi fellebbezések a felülmérlegelés tilalma folytán a másodfokú eljárásban eredményre nem vezethetnek. A bűnösségre vont következtetést okszerűnek, a cselekmények minősítését pedig törvényesnek tartotta.

A bűnösségi körülményeket illetően az I. és a II. r. vádlottak esetében hiányolta a halmazatra, illetve többszörös halmazatra történő hivatkozást (mint súlyosító körülményre), amelyet egyébként a III. r. vádlott tekintetében megtett az elsőfokú bíróság. Az ügyészség álláspontja szerint a büntetés kiszabásakor figyelembe vett valamennyi körülményre tekintettel az I. és a II. r. vádlottakkal szemben alkalmazott joghátrány törvénysértően enyhe volt, így e két vádlott esetében a büntetések súlyosítását tartotta indokoltnak.

Az elutasított bizonyítási indítványok tekintetében a törvényszék iratszerű, törvényes és megalapozott indokolást adott.

A fellebbviteli főügyészség átiratában az ügy nyilvános ülésen történő elbírálását indítványozta azzal, hogy a nyilvános ülésen részt kíván venni.

Erre tekintettel a törvényszék ítéletének a megváltoztatását, az I. r. vádlott tekintetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből történő kizárást, míg a II. r. vádlott vonatkozásában a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának felemelését, egyebekben pedig mindhárom vádlott tekintetében az elsőfokú ítélet helyben hagyását indítványozta.

A I. r. vádlott a másodfokú eljárásban a fellebbezését írásban is indokolta.

Beadványában kifejtette, hogy a nyomozás során többször megsértették a jogait, nem folyt valódi nyomozás az ügyben.

Sérelmezte, hogy 2010. év június hó 8. napján a meghatalmazott védőjét elküldték a tárgyalásról és ezt követően egy olyan kirendelt védő látta el a védelmét, aki nem ismerte az ügyet.

Az elsőfokon eljáró tanács elnökét elfogultnak tartotta, aki egy alkalommal a rosszullete során nem engedett hozzá orvost, ami miatt a Strasbourgi Bírósághoz fordult.

Álláspontja szerint a tárgyaláson is több törvénysértést követtek el vele szemben, amellyel megakadályozták, hogy kiderüljön az igazság, a jegyzőkönyveket későn és hiányosan kapta meg, az eljárás nem volt tisztességes.

Az I. r. vádlott előadása szerint egyetlen tanúvallomás, illetve egyetlen objektív bizonyíték sem támasztotta alá a bűnösségét, a bűnjelkezelés szabálytalan volt, a hangfelvételtől a szakértő kijelentette, hogy akár manipulált is lehetett.

Mindezek alapján a felmentését indítványozta és azt, hogy rendeljenek el újabb nyomozást, amelyet tanúként segíthetne.

A beadvány mellékletében feltüntette dátum szerint azon tárgyalási napokat, amely napokon az általa elmondottak elhangzottak, illetve amelyek az ő álláspontját támasztják alá.

Az ítélőtábla a másodfokú eljárásban észlelte, hogy dr. M. M. igazságügyi orvosszakértő a nyomozás során mindkét sértettre vonatkozó igazságügyi orvosszakértői véleményét egyedül készítette, holott a Be. 101. § (2) bekezdése szerint a halál oka és körülményei vizsgálatánál kötelezően két szakértőt kell alkalmazni.

Az elsőfokú bíróság a kérdéses szakvéleményeket a tárgyalás anyagává tette, azokat az elsőfokú ítélet indokolásából kitűnően bizonyítékként értékelte.

Ezen eljárási szabálysértést a másodfokú bíróság a másodfokú eljárásban a Be. 353. § (1) bekezdése és a Be. 363. § (2) bekezdés b/ pontja alapján akként orvosolta, hogy az ügyet tárgyalásra utalta, bizonyítást vett fel, és a büntetőeljárási törvénynek megfelelően két igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki, akik a szakvéleményt elkészítették. Az igazságügyi szakvéleményeket az ítélőtábla az eljárás résztvevőinek soron kívül megküldte, és a fellebbezési tárgyalás anyagává tette.

Ezzel orvosolta az elsőfokú eljárásban megvalósult eljárási szabálysértést.

Megjegyzi az ítélőtábla, hogy ezen hiba alapvetően formai volt, figyelemmel arra a körülményre, hogy egyébként a kérdéses igazságügyi orvosszakértői véleményt - a tartalmát tekintve - egyébként nem érte támadás egyik oldalról sem.

Másrészt a bírósági eljárásban a másodfokú tárgyaláson az I. r. vádlott módosította a korábbi vallomásait és azt adta elő, hogy az akkori Cs. településbeli rendőrkapitány javaslatára került az iskolába, és azzal bízták meg, hogy

információkat szolgáltatasson.

Az erről szóló megbeszélésen a rendőrkapitányon kívül az akkori polgármester vett részt.

Az 1. számú sértett és egy politikai párt között alakult ki összetűzés ebben az időszakban és ő azért hagyta ott végül az iskolát, mert azt tanácsolták, hogy ne maradjon.

Előadta, hogy az ismeretlen személy, akiről eddig beszélt valójában egy kommandós volt, azt pedig rosszul jegyzőkönyvezték, hogy ő egy tanulóra terelte volna a gyanút.

Azt is elmondta, hogy csuklya volt az elkövető fején, azonban mozgásáról, tekintetéről felismerné, és azt az embert korábban a volt rendőrkapitány társaságában látta. Állítása szerint erről eddig azért nem beszélt, mert az előző védője lebeszélte erről. Továbbra is állította az I. r. vádlott, hogy nem ő ölte meg a sértetteket és indítványozta, hogy a nyomozó főügyészséghez tegyék át az ügyet és rendes nyomozást folytassanak le.

A fellebbviteli főügyészség képviselője a további bizonyítási indítványok elutasítására tett indítványt, továbbá az I. r. vádlottnak a másodfokú eljárásban tett vallomását életszerűtlennek és elfogadhatatlannak tartotta.

A felvett bizonyítást követően lényegében az átiratában foglaltakkal egyezően továbbra is fenntartotta, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott tényállást állapított meg, a két vádlott bűnösségét a személyi bizonyítékok és az objektív (szakértői) bizonyítás anyaga alátámasztotta. A tárgyaláson az elsőfokú bíróság további szakértői bizonyítást vett fel és jelentős részben helyt adott a védelem bizonyítási indítványainak is.

Kifejtette, hogy a vádlotti védekezésekkel szemben számos terhelő bizonyíték áll rendelkezésre, amelyek teljes körűen megállapíthatóvá teszik a tényállást és a bizonyítékok zárt láncolatot alkotnak.

Egyebekben fenntartotta az írásbeli indítványát.

A sértetti képviselők példás büntetés kiszabására tettek indítványt.

Az I. r. vádlott védője megjegyezte, hogy számára is újdonság volt, amit az I. r. vádlott a másodfokú tárgyaláson előadott, azonban emellett is kiemelte, hogy az I. r. vádlott a kezdetektől ragaszkodott a saját verziójához, az ismeretlen elkövetőre következetes a vallomása, és nincs kétséget kizáróan bizonyítva, hogy a bűncselekmény elkövetése nem történhetett másként, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság a tényállásban megállapította.

Az I. r. vádlott védője a másodfokú eljárásban részben megváltoztatta a fellebbezését, így elsődlegesen az I. r. vádlottnak bizonyítottság hiányában való felmentésére tett indítványt, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte, figyelemmel arra, hogy álláspontja szerint a tényállás nincs felderítve, illetve tényből tényre helytelenül következtetett a törvényszék. Ezért az ítélet a Be. 351. § (1) bekezdés a/ és d/ pontjai alapján megalapozatlan, emellett indokolási kötelezettségét sem teljesítette megfelelően a bíróság.

Harmadsorban a minősítés megváltoztatására tett indítványt azzal, hogy ennek következményeként a kiszabott szabadságvesztés tartamát határozott idejű szabadságvesztésre mérsékelje a másodfokú bíróság.

A védő hangsúlyozta, hogy többen csak utólag, amikor megtudták, hogy az I. r. vádlott a gyanúsított, kérdőjelezték meg az I. r. vádlott viselkedését. A védő álláspontja szerint nincs bizonyítva az, hogy előzetes megállapodás jött volna létre az I. és a II. r. vádlott között az ölési cselekmény elkövetésére, ezt a köztük lévő telefonos forgalom sem bizonyította.

Nem igazolta a bűncselekmény végrehajtását az I. r. vádlott állítólagos hűsége sem, amelyet a II. r. vádlott iránt érzett.

Kifejtette a védő, hogy az I. r. vádlottnak is volt oka felkeresni a sértettet, mivel az

iskolában maradt az I. r. vádlott laptopja, így nem felel meg az a valóságnak, hogy az I. r. vádlottnak semmi keresnivalója nem volt ott a találkozásoknál. Az előre kiterveltséget pedig a rendelkezésre álló bizonyítékok nem bizonyították, a vádlottak kapcsolata alapján sem lehet következtetni a közös tervezésre, elkövetésre, ráadásul az I. r. vádlottnál hiányzott az indíték is.

A II. r. vádlott védője a másodfokú tárgyaláson megalapozatlannak tartotta az elsőfokú ítéletet a Be. 351. § (1) és (2) bekezdés b/ és d/ pontjai alapján, azaz álláspontja szerint a tényállás hiányos, illetve téves ténybeli következtetések miatt téves megállapításokat tartalmaz.

Ezért indítványozta, hogy az ítéletábra a Be. 372. § (1) bekezdése alapján változtassa meg az elsőfokú ítéletet és a Be. 352. § (1) bekezdés a/ és b/ pontjában foglaltakra figyelemmel, eltérő tényállás mellett mentse fel a II. r. vádlottat.

Kifejtette, hogy a II. r. vádlott következetesen tagadta a bűncselekmény elkövetését, amelyhez nem volt indoka segítséget nyújtani. Az tény, hogy az elkövetéskor jelen volt, azonban stresszes állapotba került, ilyen állapotban azt sem lehet elvárni, hogy a II. r. vádlott pontos, precíz vallomást tegyen, azonban a lényeget illetően következetesen nyilatkozott.

Bár a kiterjedt bizonyítás feltárta az I. és a II. r. vádlott szoros kapcsolatát, illetve a bűncselekmény előzményeit, azonban a rendelkezésre álló bizonyítékokból másra is lehet következtetni, nemcsak az elsőfokú bíróság által megállapítottakra, így viszont kétséget kizáróan nem bizonyított a II. r. vádlott bűnössége.

Az előre kiterveltséget illetően az ítéletből nem derül ki a II. r. vádlott szerepe, így nincs semmilyen adat arra, hogy a II. r. vádlott tudott volna arról, hogy az I. r. vádlott fegyverrel, ráadásul csőre töltött fegyverrel megy a találkozóra. Az I. és a II. r. vádlott közötti folyamatos telefonkapcsolat önmagában szintén nem bizonyítja az előre kitervelten történő elkövetést, telefonon beszélhettek másról is, erre nézve nincs adat. Az sem logikus, hogy a II. r. vádlott a találkozóra elviszi a telefonját,

közben telefonál, ami alapján azonnal rögzíthető, hogy a helyszínen tartózkodott. Nyilván ilyet a II. r. vádlott abban az esetben nem tett volna, ha előzetesen tervezi a bűncselekmény elkövetését. Ráadásul sokak által tudott volt, hogy az iskolába ment ebben az időben, találkozóra.

A II. r. vádlott védője perbeszédében lényegében ugyanúgy, ahogyan az elsőfokú eljárásban is kizárta a más általi elkövetést és a II. r. vádlott szerepét az ügyben ahhoz képest határozta meg, hogy az I. r. vádlott az, aki elkövette a bűncselekményt.

Elemezte a hangfelvételt, melyből álláspontja szerint az I. r. vádlott „bekattanása” derül ki. Kifejtette továbbá, hogy az aljas indok sem állapítható meg a II. r. vádlott terhére, hiszen nem volt értelme iratokat elhoznia a II. r. vádlottnak és emiatt kivégeztetni a sértetteket. Részletesen elemezte a védő, hogy a II. r. vádlott részéről miért nem volt értelme a cselekménynek, amellet, hogy a hangfelvételtől az is kiderült, hogy tőle alig hallatszik valami, és I. r. vádlott volt az, aki a parancsszavakat kimondta, azaz az I. és a II. r. vádlott korábbi szerepei felcserélődtek egymás között és az I. r. vádlott volt az, aki a bűncselekmény elkövetése során irányított.

Ilyen körülmények között azt sem lehet a védő szerint bizonyossággal kijelenteni, hogy a II. r. vádlott ezt követően bűnsegédként vett volna részt a bűncselekmény elkövetésében, a hanganyag ezt nem igazolja. A cselekmény elkövetését megelőzően kifejezetten az I. r. vádlott sérelme az, ami hallható a felvételen, az azt követő megszólalásai pedig másként is magyarázhatóak, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság megtette. A számítógép eltüntetésével kapcsolatban pedig a rendelkezésre álló pszichológus szakértői vélemény is lehetségesnek tartja azt a fajta stresszes állapotot (halálfélelem), amely befolyásolhatta a II. r. vádlott további magatartását.

Ekként a II. r. vádlottnak az a magyarázata a történetekre, hogy abba ő belekeveredett, nem gyengébb, mint bármely más érvelés. A II. r. vádlottnak nem

állt érdekében elkövetni ilyen cselekményt, mivel az egész élete omolhat össze ennek következtében.

Az I. r. vádlott pedig csak azért jelent meg a találkozón, illetve kísérte el arra a II. r. vádlottat, mert neki is szüksége volt a laptopjára.

A védő érvelése szerint a keresztező nyomok sem bizonyítják a II. r. vádlott bűnösségét, ráadásul erre nézve ellentétes adatok állnak rendelkezésre, illetve kerültek rögzítésre az ítéletben is.

A helyszíni szemle jegyzőkönyvéből, illetve a fényképmellékletéből az is kiderül, hogy a kérdéses visszaélésekre vonatkozó iratok az irodában (az első helyiségben) fellelhetőek voltak, így nem indokolta semmi, hogy a II. r. vádlott bemenjen a belső helyiségbe, ekként belelépjen a padlóra kifolyt vérbe.

Mindezek alapján sem az előre kiterveltség, sem az aljas indok megállapítása nem egyértelmű, az valójában meghaladja a mérlegelés lehetőségeit. Eszerint több magyarázat is lehet a történetekre, amelyek közül csak egynek tekinthető az elsőfokú bíróság által megállapított, de kétséget kizáróan az sem bizonyított.

A sikkasztás kapcsán a védő álláspontja szerint megkérdőjelezhető a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, hogy a II. r. vádlott sajátjaként rendelkezett volna a kérdéses pénzösszegekről, mivel az iskolában számos esetben úgynevezett zsebfelfinanszírozás formájában történtek kifizetések, például részben az I. r. vádlott fizetése is így alakult. Ezen túlmenően több tanú vallomásából kiderült az, hogy borítékban történtek bizonyos kifizetések. Erre tekintettel a II. r. vádlott ezen cselekménye legfeljebb számviteli fegyelem megsértése lehet.

Ráadásul a kérdéses pénzösszegek elsikkasztását feltétlenül nehezítette az, hogy az átutalásokat ketten kellett, hogy aláírják, illetve a pénzmozgásokról üzenet is ment az 1. számú sértett mobiljára.

Végül a védő kiemelte, hogy számos eljárási hiba is előfordult, amelyeket már az elsőfokú eljárásban is jeleztek, illetve több bizonyítás is negatív eredménnyel zárult, valamint több esetben feloldatlanok maradtak az ellentmondások.

Összességében az élet elleni bűncselekménynél sem a minősítő körülményeket, sem a bűnsegédi bűnrészességet nem látta kétséget kizáróan bizonyítottnak a II. r. vádlott védője, ezért a védenca felmentését indítványozta azzal, hogy legfeljebb a bűnpártolás vethető fel a II. r. vádlott esetében, amelyet azonban alapvetően befolyásol az, hogy az életét alappal féltette.

Az élet elleni bűncselekmény alóli felmentés és a vagyon elleni bűncselekményben történő bűnösség megállapítása esetén az időmúlásra, a II. r. vádlott betegségeire is hivatkozva, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés büntetés kiszabására tett indítványt. Abban az esetben, ha a II. r. vádlottnak az élet elleni cselekményben a bűnsegédi bűnrészessége megállapítható is lenne, az csak a bűncselekmény alapesetére vonatkozhatna a perbeszédében kifejtettek alapján, így ez esetben méltányos büntetés kiszabására tett indítványt.

A III. r. vádlott védője a másodfokú tárgyaláson elhangzott perbeszédében hangsúlyozta, hogy azért nem értett egyet az élet elleni bűncselekmény, illetve a vagyon elleni bűncselekmények egyesítésével, mivel tudható volt, hogy a vagyon elleni rész valójában „mostoha gyerek” lesz a bizonyítás szempontjából.

Ehhez képest felderítetlennek tartotta a megállapított tényállást, nem egyértelmű, hogy valójában ki követte el a bűncselekményeket a II. r., a III. r. vádlott vagy más és az sem egyértelmű, hogy kinek a sérelmére. Így a polgári jogi igény az alapítvány, mint magánfél részéről került érvényesítésre, bár sértettként más jogi személy is felmerülhet.

A III. r. vádlott vallomása szerint tudott a kérdéses számlákról, de minden az iskola érdekében történt és nem derítették fel, hogy ez valóban így történt-e vagy sem. Több tanú is említette vallomásában, hogy borítékban is kaptak pénzt, így alappal

merül fel, hogy ezeket az összegeket vajon le kellene-e vonni a II., illetve a III. r. vádlott terhére megállapított sikkasztási összegből.

Erre tekintettel viszont a III. r. vádlott azon védekezését, hogy nem rendelkezett sajátjaként ezekről a pénzösszegekről, egyértelműen nem cáfolták meg a rendelkezésre álló bizonyítékok. Ezért sem fogadható el az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási indítványok elutasításánál az az érvelése, hogy azoknak nincs jelentősége a tényállás megállapítása szempontjából. Példaként említette, hogy az elkövetési értéket is befolyásolhatták volna.

A védő szerint sem a bünszövetség, sem az üzletszerűség nem bizonyított, mivel mindössze annyi adat áll rendelkezésre, hogy a III. r. vádlott a kérdéses időszakban a II. r. vádlott élettársa volt, azonban ez ennek megállapításához nem elégséges. Mindemellett a III. r. vádlott mindössze négy bűncselekmény kapcsán ismerte el a közreműködését, de ezen esetekben az iskola érdekében cselekedett.

Mindezek alapján többirányú indítványt terjesztett elő, így bűncselekmény hiányában történő felmentést, a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb útra utasítását, illetve a III. r. vádlott előzetes mentesítését kérte.

Az I. r. vádlott az utolsó szó jogán változatlanul hangoztatta, hogy nem követte el a bűncselekményt, illetve az elsőfokú eljárás során már előterjesztett és a másodfokú eljárásban fenntartott álláspontját ismételte meg az eljárás törvényességét, a bizonyítás teljességét és irányát vitatva.

A II. r. vádlott az utolsó szó jogán rendkívül részletesen kifejtette a fellebbezését, azt a fellebbezési tárgyaláson írásban is becsatolta, amely 90 oldalas beadvány.

Röviden összefoglalva a II. r. vádlott vitatta az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét, felderítetlennek tartotta a tényállást, mivel a bíróság valamennyi lehetséges bizonyítékot nem szerzett be, az erre vonatkozó

indítványokat elutasította, több esetben a válaszadást megtiltotta.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság lényegében egyoldalúan, a személyesen is érintett tanúk vallomásait értékelte, míg a II. r. vádlott vallomását alátámasztó tanúk vallomásait nem vette figyelembe. Nem oldotta fel a tanúvallomásokban található ellentmondásokat sem.

Hangoztatta, hogy a tanúvallomások ellentmondásosak maradtak, az ítéletben belső ellentmondások találhatók, több iratellenes megállapításra is sor került, illetve az elsőfokú bíróság valótlan tényekből vont le következtetéseket.

Több eset kapcsán felmerült a II. r. vádlott álláspontja szerint az elfogultság kérdése a bíróság részéről, és korlátozta a bíróság a védekezés jogát is.

A megalapozatlanságot olyan mérvűnek tekintette, amely alkalmatlanná teszi a felülbírálatra az elsőfokú ítéletet. Tekintettel a II. r. vádlott írásban benyújtott fellebbezésének a terjedelmére, tartalmára, illetve arra, hogy a másodfokú tárgyaláson az utolsó szó jogán ezen beadványát ismertette, az ítélőtábla az abban foglaltakra, a másodfokú ítélet indokolásában kitér.

A III. r. vádlott utolsó szó jogán elmondta, hogy sajnálja a történeteket, de kizárólag felettesei utasítására járt el és az alapítvány, valamint az iskola pénzét nem használta fel saját céljaira.

Az előterjesztett bizonyítási indítványokat az ítélőtábla elutasította.

A másodfokú bíróság a kétoldalú perorvoslatok alapján eljárva az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése értelmében teljes terjedelmében felülvizsgálta.

Megállapította, hogy a törvényszék eljárásában a büntetőeljárás törvény rendelkezéseit alapvetően megtartotta, olyan abszolút eljárási szabálysértést, amely

miatt az elsőfokú ítéletet hatályon kívül kellene helyezni nem észlelt.

A vádlottak és védőik számtalan kifogást terjesztettek elő az eljárás folyamán, sérelmezve a büntetőeljárási törvény rendelkezéseinek be nem tartását a nyomozó hatóság, az ügyészség és végül a bíróság részéről. A másodfokú bíróság ezeket megvizsgálta és azt állapította meg, hogy a kifogások egy része nem volt alaptalan, azonban ezen eljárási szabálysértések sem egyenként, sem összességükben nem voltak olyan súlyúak, hogy a teljes bizonyítás törvényességét kétségessé tették volna, illetve, hogy az eljárásban résztvevő személyek - elsősorban az I., II. és a III. r. vádlottak és védőik - a törvényes jogaikat ne gyakorolhatták volna.

A II. r. vádlott a vádemelést is törvénytelennek tartotta, illetve vitatta az iratismertetés teljességét. Ekörben az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló iratokat teljes körűen a tárgyalás anyagává tette, azok megismerését nem korlátozta. Ugyanez tűnik ki a nyomozó hatóság, majd az ügyészség által tartott iratismertetésből is.

Az a párbeszéd, ami a II. r. vádlott által írt beadvány 5-7. oldalán idézett bírósági jegyzőkönyv részletekből kitűnően erre vonatkozóan folyt a II. r. vádlott és a tanács elnöke között, valójában az elsőfokú bíróság azon szándékát és eljárását mutatta, mely a rendelkezésre álló iratanyag teljes megismerését biztosította.

Ez a megismert iratanyag az ügy elbírálását lehetővé tette, a bizonyítás részletes volt, így az e téren hangoztatott vádlotti kifogások nem foghattak helyt.

A vádlottak a tárgyaláson elhangzottak jegyzőkönyvezését pontatlannak tartották, véleményük szerint nem tartalmazták szó szerint az ott elhangzottakat. A büntetőeljárási törvény nem ír elő ilyen kötelezettséget. A Be. 250. § (3) bekezdése írja elő, hogy a jegyzőkönyvnek áttekinthetően kell tartalmaznia a bírósági eljárás menetének és minden lényeges alakiságának a leírását, akként, hogy nyomon lehessen követni az eljárási szabályok betartását. A Be. 251. § (1) bekezdése pedig arról rendelkezik, hogy a vallomást, a szakvéleményt, a szemle eredményét,

továbbá az ügyész, a vádlott, a védő, a magánvádló, pótmagánvádló és a magánfél indítványát kimerítően kell a jegyzőkönyvbe felvenni.

A vádlotti kifogásokkal szemben az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú eljárásban az említett törvényi előírásoknak megfelelő jegyzőkönyvezés teljes egészében megvalósult. Erre éppen az előzőekben említett jegyzőkönyvi részletek is jó példának szolgálnak, ami alapján látható, hogy a jegyzőkönyv még azt is tartalmazza, hogy a II. r. vádlott éppen a teljes iratmegismerést sérelmezi és az erre vonatkozó előadását, illetve az eljáró hivatásos bíró válaszait szó szerint vették jegyzőkönyvbe.

A szó szerinti jegyzőkönyvezést az eljárási törvény csak akkor követeli meg - Be. 251. § (3) bekezdés -, ha valamely kifejezés, vagy kijelentés szó szerinti szövege jelentős. Ilyenek lehetnek a szakértők nyilatkozatai, amelyek szakkifejezéseket tartalmaznak.

A nyomozás határidejének betartása, betartatása a nyomozó hatóság és az ügyészség feladata. A hiányolt határidőket hosszabbító határozatok a bíróság részéről érdemben nem felülvizsgálhatók, adott esetben azok hiánya a bíróságnak semmilyen szankcionálási jogosultságot vagy kötelezettséget nem teremt, például nem eredményez megszüntetési okot.

Megjegyzi az ítélőtábla, hogy a főügyészségnek a 2012. év május hó 9. napján kelt átirata és annak melléklete kellő magyarázattal szolgált az elsőként sérelmezett - hiányolt - hosszabbításra.

A vádemelés törvénytelenységét felvető vádlotti előadás kapcsán az alábbiakat kell kiemelni:

A vád monopóliuma az ügyészséget illeti meg. A nyomozó hatóság vádemelési javaslata, a bűncselekmények nyomozó hatóság általi minősítése, az ügy előadójának álláspontja, stb. nem kötik az ügyészséget. Az, hogy az ügyészség

emel-e vádat és milyen bűncselekmények elkövetésével vádolja a terhelteket, vagyis hogyan, milyen módon érvényesíti az állam büntetőjogi igényét, ez teljes egészében az ügyészség kompetenciájába tartozik. Az ügyészség erre vonatkozó álláspontja a vádiratból ismerhető meg.

A vádirat bírósághoz benyújtásával - Be. 217. § (1) bekezdés - emel vádat az ügyészség, a vádirat közlése (kézbesítése) a bíróság feladata (Be. 263. § (2) bekezdés).

Jelen ügyben is így történt, a vádat a büntetőeljárási szabályoknak megfelelően, időben megismerték a vádlottak, a vádemelés pedig mindezek alapján nem volt törvénytelen.

A váddal kapcsolatos álláspontjukat, védekezésüket, stb. a tárgyaláson fejthetik ki a vádlottak, ahogyan ez meg is történt, a jogaik nem csorbultak. A vádirat a törvényi feltételeknek (tartalmi, formai) megfelelt, a vád törvényes volt, így azt is részletesen tartalmazta, hogy a vád tárgyává tett tényállást mely bizonyítékokra alapította az ügyészség.

Helytálló volt az a vádlotti kifogás, mely szerint az eljárás során, elsősorban a nyomozati szakban, többször nem érvényesült a szakértő kirendelését követően a Be. 102. § (3) bekezdésében foglalt értesítési kötelezettség.

E törvényszakasz azt írja elő, hogyha a hatóság szakértőt rendel ki, akkor e tényről a kirendelő határozat keltétől számított 8 napon belül értesíteni kell a terheltet is, továbbá a védőt, a sértettet és vádemelés után az ügyészt. Ez a mulasztás azonban sem a kirendelés, sem az elkészült szakvélemény, végső soron pedig a beszerzett bizonyíték törvényességét egyáltalán nem érintette. A nyomozás idején hatályos büntetőeljárási törvény szerint a szakértő kirendelése ellen panasszal lehetett élni, azóta viszont a Be. 195. § (1) bekezdése szerinti panaszjog jelentősen megváltozott tartalmát tekintve. Így például a szakértőt kirendelő határozatok kikerültek e körből. Eszerint a nyomozás során a panaszjog megillette volna a vádlottakat, akik így nem élhettek ezen jogukkal a szakértők kirendelése ellen (ma már nem is élhetnek),

ugyanakkor a szakvéleményeket az eljárás során kellően megismerhették a kiegészítő szakvéleményeket is, a szakértők jelentős részét az elsőfokú bíróság a tárgyaláson is meghallgatta, így az ítélőtábla azt állapította meg, hogy a törvényesen beszerzett szakvélemények törvényesen kerültek felhasználásra, és bizonyítékkénti értékelésre is.

A fentiek alóli kivételt dr. M. M. igazságügyi orvosszakértő nyomozás során készített szakvéleménye képezte, mivel a szakértő a halál okáról egyedül adott szakvéleményt, holott a Be. 101. § (2) bekezdése szerint a halál oka és körülményei vizsgálatánál két szakértőt kell alkalmazni. Ezt az eljárási szabálysértést az ítélőtábla a másodfokú eljárás során tárgyalás tartásával - ahogyan azt már korábban rögzítette - bizonyítás felvételével, ismételt szakértői kirendeléssel orvosolta.

Ezen túlmenően az orvosszakértő bizonyítással probléma nem merült fel, kiemelve még azt, hogy a nyomozás során az igazságügyi boncolást végző orvosszakértői páros részéről készült az eljárási jogszabályoknak (Be. 101. § (2) bekezdés) mindenben megfelelő igazságügyi orvosszakértői vélemény, melyet szintén tárgyalás anyagává tett, és bizonyítékként értékelt az elsőfokú bíróság. Az elsőfokú bíróság döntését ezen igazságügyi orvosszakértői vélemény is kellően megalapozta, ennek tartalmát illetően sem merült fel kifogás az eljárás szereplői részéről. Ezen szakvélemény lényegében összhangban állt a dr. M. M. által készített korábbi szakvéleménnyel, illetve a másodfokú eljárásban az eljárási szabályoknak megfelelően elkészült újabb szakvéleménnyel is.

A II. r. vádlott sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 111. § (4) bekezdésében foglalt kötelezettségének nem tett eleget, mely szerint, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság a nyomozás során szakértőt rendelt ki, és a vádlott vagy a védő a vádirat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül indítványozza (Be. 263. § (2) bekezdés), a bíróságnak ugyanazon tényre más szakértőt is ki kell rendelnie.

Nem vitásan a vádirat benyújtásakor hatályos Be. 111. § (4) bekezdése alapján kötelező lett volna az új szakértők kirendelése. Ez a rendelkezés az indítvány megtételére - a kötelezőként érvényesülése esetére - 15 napos határidőt is szabott, azonban annak teljesítésére nem állapított meg határidőt. Nyilvánvaló, hogy célszerű ilyen esetben már a tárgyalás előkészítése során arról rendelkezni. Ugyanakkor egyáltalán nem törvénysértő, ha később, akár a tárgyalás során teszi meg ezt a bíróság, amely intézkedésének, ezen bizonyítás elrendelésének értelemszerű határidejét jelentheti a nyomozás során készült szakvélemény tárgyalás anyagává tétele. Mivel ahhoz, hogy a szakvéleményeket ütköztetni lehessen, a szakértőket párhuzamosan is meghallgathassa a bíróság, nyilván ezt megelőzően, kellő időben kell kirendelni az új szakértőt. Egyebekben pedig az sem kizárt, hogy a bíróság csak ezt követően tegyen eleget a kötelezettségének. Annak végső határideje a bizonyítási eljárás befejezése és a határozathozatal.

Az elsőfokú bíróság az ügyben 2011. év május hó 3. napján tartotta az első tárgyalást. Az eljárási törvény előírja, hogy először a vádlottat kell kihallgatni és csak ezt követően folytathatja le a tanúi, szakértői bizonyítást a bíróság.

Jelen esetben az elsőfokú bíróság a bizonyítás rendje, az ügy terjedelme miatt is, a bizonyítás ütemezése alapján a szakértői bizonyítást távolabbi időpontra helyezte, vagyis 2011. év szeptemberére. Az időközbeni jogszabályváltozás folytán valóban hatályon kívül helyezésre került a kérdéses rendelkezés 2011. év július hó 13. napjától (2011. évi LXXXIX. tv. 28. §-a) hatályosan, így ettől az időponttól nem kötelező az új szakértő kirendelése az ügyben. Az elsőfokú bíróság erre vonatkozó álláspontja helytálló. Mindemellett azt is megállapította az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság megfelelő alapossággal járt el, amikor további szakértői bizonyítást vett fel a tárgyalás során, új szakértőt is kirendelt, és a szakértők jelentős részét a tárgyaláson meghallgatta.

A nyomozás során mindkét vádlott kifogásolta, hogy a védelemhez való joguk nem érvényesült teljes körűen, azt bizonyos eljárási cselekményeknél korlátozta a

nyomozó hatóság.

Az I. r. vádlott a 2010. év július (beadványában júniust írt) hó 8. napján megtartott - nyomozási bíró előtti - ülés kapcsán sérelmezte, hogy a korábbi meghatalmazott védője helyett egy újonnan kirendelt védő járt el az érdekében, így nem volt biztosított a megfelelő védelme.

Ezzel szemben az ítélőtábla megállapította, hogy helyesen és törvényesen járt el a nyomozási bíró, illetve az ügyészség, figyelemmel arra a körülményre, hogy az akkori védő 2010. év május hó 6. napjától 2010. év szeptember hó 2. napjáig nem járhatott el védőként, mivel az ügyvédi tevékenységét a kamara felfüggesztette.

A védő ezt nem jelezte, holott a 2010. év május hó 27. napján tartott gyanúsítotti kihallgatás során sem járhatott volna el már az I. r. vádlott védelmében, így ezen eljárási cselekménynél valóban nem volt biztosítva a védelme, azonban ez nem a nyomozó hatóság hibája volt. Ugyanakkor ezen eljárási hibának a bizonyításra kihatása nincs, mivel az I. r. vádlott ezen alkalommal sem tett érdemi nyilatkozatot az ügyben.

Ennek megfelelően az említett július 8-i ülésen az I. r. vádlott védelmében kirendelt védő kellett, hogy eljárjon, és éppen ezzel volt biztosítva a védelemhez való joga. Az is megállapítható az iratokból, hogy ezt követően az ügyészség eleget tett az I. r. vádlott azon kérésének, hogy az ügyben - az ügyvédi tevékenysége felfüggesztésének megszűnését követően - ismételten a korábbi védő járjon el a védelmében. Ekként a másodfokú bíróság megállapította, hogy az I. r. vádlott védelemhez, védekezéshez való joga nem csorbult, az biztosítva volt az eljárás során, mindezt a rendelkezésre álló iratok alapján, valamint a másodfokú eljárásban beszerzett ügyvédi kamarai tájékoztatások alapján ellenőrizte az ítélőtábla.

A II. r. vádlott kifogásolta az élet elleni ügyben azt, hogy az első gyanúsítotti kihallgatásakor részére nem rendeltek ki védőt és nem is értesítették a kihallgatásáról. Ezzel szemben az ítélőtábla az iratok alapján megállapította, hogy a

nyomozó hatóság még a gyanúsítotti kihallgatását megelőzően S. K. E. védőt rendelte ki a védelmében és faxon, soron kívül értesítette is a nyomozó hatóság a gyanúsítotti kihallgatás időpontjáról a kirendelt védőt. Egyebekben megállapította, hogy a II. r. vádlott ezen alkalommal vallomást kívánt tenni, a védekezését részletesen kifejthette, és a gyanúsításban közölt bűncselekmény elkövetését nem - ekkor sem - ismerte el. A jegyzőkönyvből kitűnően az eljárási szabályokat a nyomozó hatóság betartotta, ezen gyanúsítotti vallomás bizonyítékként értékelhető volt.

A II. r. vádlott a vagyon elleni bűncselekmény nyomozása kapcsán is sérelmezte, hogy a védekezéshez, védelemhez való jogát korlátozta a nyomozó hatóság.

A vádlott és a védője is kifogásolta az első gyanúsítotti kihallgatás időpontjának meghatározását, azt, hogy erről a védőt a kihallgatás előtt egy nappal korábban, faxon értesítették. Emiatt a védő nem tudott részt venni a II. r. vádlott első gyanúsítotti kihallgatásán. A II. r. vádlott éppen ezért nem is tett vallomást, közölve, hogy azt csak a védő jelenlétében hajlandó tenni.

Ezen kihallgatás és eljárás ellen bejelentett panaszt az ügyészség elbírálta, és annak helyt adott. Megállapította, hogy nem volt indokolt a nyomozó hatóság soron kívüli eljárása, ezért ismételten ki kell hallgatni a gyanúsítottat, sőt, arra is felhívta az ügyész a nyomozó hatóságot, hogy ne kövesse az ehhez hasonló gyakorlatot.

Megjegyzzi az ítéletábra, hogy a III. r. vádlott gyanúsítotti kihallgatása is lényegében hasonló határidőkkel zajlott le, viszont ott a védőnek lehetősége volt megjelenni a gyanúsított kihallgatásán, így az törvényesen realizálódott. Elviekben viszont ebben az esetben is megtörténhetett volna az, hogy a védő csak később szerez tudomást a kihallgatás időpontjáról. Ekként ez - ahogy arra az ügyészség is utalt - valóban egy helytelen gyakorlatot jelenthetett, amelyet adott esetben valóban orvosolni kell. Ezt a nyomozó hatóság a következő gyanúsítotti kihallgatáson meg is tette. Az más kérdés, hogy ezen kihallgatás kezdő időpontja egyéb okból „csúszott” - nem kezdték el a megadott időpontban a kihallgatást -, és a II. r. vádlott védője személyesen nem tudta kivárni a kihallgatás későbbi megkezdését, ezért a

gyanúsított védelméről helyettes útján gondoskodott. A II. r. vádlott azonban ismételten nem tett érdemi vallomást, ragaszkodva ahhoz, hogy a vallomás megtételénél a védő személyesen legyen jelen.

Ezt követően a nyomozó hatóság már csak iratismertetést tartott az ügyben, melynél ugyancsak problémaként merült fel, hogy a védőnek az élet elleni ügy nyomozása kapcsán is meg kellett jelennie más hatóságnál - így igazoltan - csak késve tudott megjelenni az iratismertetésen. Ellenben így a gyanúsított kihallgatására, pontosabban érdemi nyilatkozattételre a nyomozás során nem került sor, bár attól a jegyzőkönyvekben rögzítettek tanúsága szerint nem zárkozott el a II. r. vádlott, csak a védő személyéhez ragaszkodott.

Az a körülmény, hogy a gyanúsított nem tesz vallomást a nyomozás során, nem akadályozza a vádemelést. A nyomozó hatóság a második gyanúsított kihallgatás lehetővé tételével orvosolta az eljárási hibát.

Az, hogy ezt követően már nem került sor ismételt gyanúsított kihallgatásra - bár nem helyeselhető -, de nem törvénysértő. Annak eldöntése, hogy az addig lefolytatott nyomozás adatai alapján a nyomozó hatóság a nyomozást befejezhetőnek tartja és vádemelési javaslattal megküldi az ügyészségnek, illetve az ügyészség pedig vádemelésre alkalmasnak tartja a bizonyítás anyagát, egyértelműen a nyomozó hatóság és az ügyészség kompetenciája.

A bírósági eljárásban a II. r. vádlott a védekezését ezen cselekmények kapcsán is kifejtette, de egyébként a nyomozás során sem volt attól elzárva, hogy például írásban vallomást tegyen és azt a hatóság rendelkezésére bocsássa.

Az első gyanúsított kihallgatás során elkövetett eljárási hiba nem teszi meg nem történné a gyanúsítás közlését a II. r. vádlott felé. A gyanúsított kihallgatás megismétlése azt jelenti, hogy meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a gyanúsított - védelemhez való jogának érvényesülése mellett -, vallomást tehessen

az ügyben, amely vallomása a későbbiekben törvényes bizonyítékként értékelhető.

A II. r. vádlott első gyanúsítotti kihallgatásánál lényegében ez nem történt meg, azonban az a garanciális szabály kétség kívül érvényre jutott, amely szerint joga van a terheltnek megismernie azt, hogy mi miatt folytatják vele szemben a büntetőeljárást. Erre figyelemmel a folytatólagos gyanúsítotti kihallgatásnál nem volt szükség a korábbi gyanúsításnak az ismételt szó szerinti közlésére, elegendő volt arra utalni, illetve megtörtént annak a kiegészítése is.

Mindezek alapján a II. r. vádlott által vitatott törvényes gyanúsítás valójában megtörtént a nyomozás során, a nyomozási bíró határozatából hivatkozott fél mondat sem értelmezhető másként, azzal az ismételt megjegyzéssel, hogy ezen kérdés megoldása a nyomozó hatóság, illetve a nyomozás felügyeletét ellátó ügyészség kompetenciája.

Alaptalan volt a II. r. vádlott részéről az előzetes letartóztatás fél éves felülvizsgálata kapcsán előterjesztett kifogás, mivel az elsőfokú bíróság a Be. 132. § (1) bekezdés a/ pontjában írt határidőt betartotta, ugyanis ezen szakasz értelmében nem a hatodik hónapot megelőzően kell felülvizsgálni a vádirat benyújtása után - jelen esetben - fenntartott előzetes letartóztatás tartamát, hanem abban az esetben, ha a hat hónapot meghaladja. Ekörben nem a II. r. vádlott által hivatkozott Be. 64. § rendelkezései az elsődlegesek.

A II. r. vádlott kifogásolta azt, hogy a tanúkihallgatások megkezdésekor a törvényi figyelmeztetésben nem hangzott el a mentő körülmény elhallgatására történő figyelmeztetés. Ez a kifogás is alaptalan volt, mivel a büntetőeljárás törvény 2011. év március hó 1. napjától hatályos módosítása szerint a mentő körülmény elhallgatására, illetve annak következményeire már nem kell kioktatni a tanúkat. A tárgyalás első napja 2011. év májusában volt, így az elsőfokú bíróság a hatályos büntetőeljárás szabályok szerint, törvényesen járt el.

Alaptalanul sérelmezte azt is a II. r. vádlott, hogy annak ellenére, hogy a III. r.

vádltott nem kívánt vallomást tenni, a tanúként tett vallomását felhasználta az elsőfokú bíróság, és a tárgyalás anyagává tette. A törvényszék a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítettek szerint mindezt a Be. 291. § (2) bekezdése alapján tette, azaz, ha a tanúvallomásról készült jegyzőkönyvből a Be. 85. § (3) bekezdésében meghatározott figyelmeztetés és az erre adott válasz egyértelműen kitűnik, a vádlott tanúvallomása ismertethető vagy felolvasható.

Ezen törvényi feltételeknek a III. r. vádlott korábbi tanúként tett vallomása megfelelt, így törvényesen járt el az elsőfokú bíróság. Ugyancsak sérelmezte a II. r. vádlott, hogy a meghatalmazott védője által, a 2011. év július hó 7. napján megtartott tárgyaláson, a mobilszolgáltató megkeresésére vonatkozó indítványnak ugyan helyt adott a bíróság, azonban annak utóbb nem tett eleget.

Ennek kapcsán az ítélet tábla rögzíti, hogy az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 159/A. § (3) bekezdése értelmében a kérdéses adatokat, azok keletkezését követő egy évig, illetve a sikertelen hívások esetén ezen adatokat azok keletkezését követő fél évig köteles megőrizni a szolgáltató (159/A. § (1) bekezdés d/-k/ pont, illetve (2) bekezdés).

Mindezek alapján a kérdéses védői indítványt már az előterjesztésekor sem lehetett teljesíteni, függetlenül attól, hogy a bíróság annak helyt adott vagy sem. Megjegyzi az ítélet tábla, hogy a jegyzőkönyv tanúsága szerint ezt a tanács elnöke közölte is az indítványt előterjesztő védővel.

Kifogásolta a II. r. vádlott azt is, hogy az E. Bt. számlái közül a tényállásban szereplő számlákat nem ismertette úgy a bíróság, ahogyan az ítélet 102. oldal hatodik bekezdésében szerepel. Így ekörben korlátozva volt az észrevételezési joga. Ezzel szemben az ítélet tábla a hivatkozott számlákkal kapcsolatban megállapította, hogy a jegyzőkönyvből az állapítható meg, hogy a kérdéses számlákat a tanács elnöke kifejezetten a II. r. vádlott elé tárta, aki azokra nyilatkozott és azt követően, hogy a tanács elnöke megkérdezte, hogy más előadni valója van-e ezzel kapcsolatban, úgy nyilatkozott, hogy nincs más előadnivalója.

Ezen túlmenően is sérelmezte a II. r. vádlott, hogy több okiratot nem tett a bíróság a tárgyalás anyagává, így azokra nem is tudott észrevételt tenni, ezzel a védekezéshez való jogát korlátozta az elsőfokú bíróság.

Ilyen iratok voltak például a számlákról való lefoglalási jegyzőkönyvek, illetve további bűnjelként kezelt számlák, az írásszakértői vélemények, az E. Bt. számlájára érkező pénzek, stb.

Ezen kifogással szemben az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az iratismertetés körében a rendelkezésre álló valamennyi iratot a tárgyalás anyagává tette az említett 173. sorszámú jegyzőkönyvben foglaltaknak megfelelően. Ennek során valamennyi jelenlévőt nyilatkoztatta arról, hogy kéri-e a felolvasását ezen iratoknak, vagy elegendő az ismertetésük, és miután csak ismertetést kértek, ekként tette a bíróság a tárgyalás anyagává. Az iratismertetést követően pedig kérdést, észrevételt a tanácselnök erre vonatkozó kérdésére nem terjesztettek elő. Így a II. r. vádlott és védője sem. Ennek alapján megállapítható, hogy a lehetőség biztosított volt, így a védekezés, védelem joga nem csorbult.

Az iratismertetés kapcsán azonban azt szükséges megjegyezni, hogy a már korábban tárgyalás anyagává tett okiratok, egyéb iratok ismételt felsorolása szükségtelen, mivel azok már a tárgyaláson közvetlen megismerésre kerültek és a tárgyalás anyagát képezik, illetve a gyanúsítotti vallomások, valamint a tanúvallomások tárgyalás anyagává tétele nyilván nem iratismertetés keretében történik, hanem a Büntetőeljárási Törvény megfelelő szabályai szerint a vádlottak, illetve a tanúk kihallgatása során, mint ahogy ezt az elsőfokú bíróság meg is tette az eljárásában. Ekként ezek feltüntetése szintén szükségtelen és egyébként sem eredményezné a tárgyalás anyagává tételüket az iratismertetés során történő felsorolásuk. Az iratismertetés a bírósági eljárás befejezését megelőzően - eltérően a nyomozati szakaszt lezáró iratismertetéstől - arra szolgál, hogy a korábban tárgyalás anyagává még nem tett okirati bizonyítékok megismerhetők és bizonyítékként felhasználhatók legyenek az eljárásban.

Az ítéltábla azt is megállapította az iratismertetésből, hogy a II. r. vádlott határidő naplója a lefoglalási jegyzőkönyvekben szerepel, azaz az iratok között fellelhető. Ugyanúgy, ahogyan a határidő napló átadását és a terhelti átvételét tanúsító átvételi elismervény is. Így nem helytálló az a kifogása a II. r. vádlottnak, hogy azt nem foglalta le a nyomozó hatóság.

Ellenben a II. r. vádlott által hivatkozott CD nem szerepel a lefoglalásra került tárgyak között, így ez is a II. r. vádlott által e körben előadottak hitelességét kérdőjelezi meg, ahogyan azt egyébként az elsőfokú bíróság is kétségesnek találta.

A tanács elnökével szemben mindkét vádlott elfogultsági kifogást terjesztett elő, amelyet a büntetőeljárási törvénynek megfelelően az elsőfokú eljárásban elbíráltak, és mindkét esetben azokat részletesen indokolt határozatokban elutasították.

A vádlottak a fellebbezésük során is hangoztatták a korábbi elfogultsági kifogásaikat, amelyek összefoglalóan az eljárási kifogásokon túlmenően a vádlottak rosszulléteivel, a tanács elnökének a tárgyalás vezetésével kapcsolatos észrevételek. A II. r. vádlott lényegében minden olyan bizonyíték esetében, melyet az elsőfokú bíróság a terhére értékelt, felvetette a tanács elnökének az elfogultságát. Mindezen kifogások kapcsán az ítéltábla rögzíti, hogy azokat jelentős részben az elsőfokú eljárás során már elbírálták, a határozatokban foglaltakkal az ítéltábla egyetértett, az elsőfokú bíróság eljárása a büntetőeljárási szabályoknak megfelelt, a kisebb eljárási szabálysértések, a bizonyítékoknak a vádlottak terhére történő értékelése, az elsőfokú ítéletben tetten érhető ellentmondások egyáltalán nem jelentik azt, hogy az elsőfokú bíróság tanácsa vagy tanácselnöke a vádlottakkal szemben elfogult volt.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során a Be. 78. §-ában foglaltakat betartotta, és a hosszú és alapos bizonyítási eljárás során a résztvevők eljárási jogainak gyakorlását biztosította, jogaiknak gyakorlását nem korlátozta, így a II. r. vádlott által hivatkozott, a Be. 78. § (4) bekezdésében foglalt törvénytelen bizonyítás az elsőfokú bíróság részéről nem merült fel.

Összességében megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság az eljárása során a vádlottak, védők által kifogásolt körben is betartotta az eljárási szabályokat, ezért nem volt megállapítható olyan eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezéséhez vezetett volna, avagy amelyet a másodfokú eljárásban - a már részletesen kifejtett kettő orvosszakértői vélemény formai hibáján kívül - orvosolni kellett volna.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága épp egy magyar vonatkozású ügyben, a Tanczos Gábor által Magyarország ellen (Eur. Court H. R., Case of Tanczos v. Hungary, decision of 26 April 2005) benyújtott kérelem alapján a Bíróság által 2005. április 26-án hozott ítéletében a szakértők kirendelésének bíróság általi elutasításával kapcsolatban az alábbiakat fejtette ki:

„A konkrét esetben a Legfelsőbb Bíróság hangsúlyozta, hogy a bizonyítási eljárás az elsőfokú eljárásban lezárult, a büntetőeljárásról szóló törvény nem tette lehetővé a bizonyítás megismétlését a másodfokú bíróság előtt, amelynek feladata csak a megtámadott ítélet és az azt megelőző bírósági eljárás felülbírálata volt. A védelem szakértőinek szakvéleményét illetően a Legfelsőbb Bíróság rámutatott arra, hogy a szakvéleményt okirati bizonyítékként az ügy iratai közé iktatták annak ellenére, hogy az jórészt irreleváns volt.

A kérelmező ebben az ügyben is azt panaszolta, hogy az elsőfokú bíróság nem hallgatott meg egy további olyan szakértőt, akinek meghallgatását a védelem indítványozta. A panaszos ekkor is arra hivatkozott, hogy a nemzeti bíróság az Egyezmény 6. cikke 3. bekezdésének d./ pontjában foglaltakat megsértette.

Az Egyezmény 6. cikke 3. bekezdésének d./ pontja szerint „Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van - legalább - arra, hogy

kérdéseket intézzen vagy intéztessen a vád tanúihoz és kieszközhessen a mentő tanúk megidézését és kihallgatását ugyanolyan feltételek mellett, mint ahogy a vád tanúit megidézik, illetve kihallgatják"

Az Emberi Jogok Európai Bírósága ebben az ítéletében rögzítette; „A magánszakértő meghallgatásának megtagadását illetően a Bíróság megismétli, hogy főszabályként a nemzeti bíróságokra tartozik az eléjük tárt bizonyítékok, és a terhelt által felhozni kívánt bizonyítékok relevanciájának értékelése. Konkrétabban, a 6. Cikk 3(d) bekezdése főszabályként annak megítélését is a nemzeti bíróságokra hagyja, hogy szükséges e tanúk felhívása; minden mentő tanú megjelenését és megvizsgálását sem igényli (vö. Solakov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia, no.47023/99. § 57, ECHR 2001-X.);

ez az elv a szakértőkre is vonatkozik (Id. Baragiola v. Switzerland, no. 1726/90, Commission decision of 21 October 1993, Decisions and Reports 75, p. 76). A Bíróság megjegyzi, hogy ennek ellenére ezen szakértő írásos szakvéleményét az ügy irataihoz csatolták. A Bíróság ezért úgy találja, hogy a kérelmező védelemhez fűződő jogait ebben a tekintetben nem sértették meg" (Eur. Court H. R./., Case of Tánczos v. Hungary, decision of 26 April 2005).

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában tanúvallomásnak minősül lényegében valamennyi olyan verbális megnyilvánulás, amit a bíróságok az ügy elbírálása során felhasználnak.

Vagyis a 6. Cikk 3/d. pont alkalmazhatóságához nem szükséges, hogy az illetőt szerepe alapján a nemzeti jog tanúnak minősítse, vagy például hogy személyesen is megjelenjen a bíróságok előtt. Elegendő az is, ha a nyomozás során tett vallomását felolvassa a bíróság, és ítélezésénél egyebek mellett erre is támaszkodik (vö. Kostovski v. the Netherlands judgment of 20 November 1989, Series A no. 166).

A Bíróság fent megnevezett ítéleteiből is egyértelművé válik, hogy a Bíróság

gyakorlatában az Egyezmény - Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény, kihirdetve 1993. évi XXXI. tv. - a 6. Cikk 3. (d) pontjában megnevezett tanú fogalma alatt a szakértő fogalmát is érti.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága a WIERZBICKI kontra Lengyelország elleni ügyben az ítélet 39. pontjában az alábbiakat fejtette ki:

39. ... A Bíróság megállapítja továbbá, hogy a bizonyíték elfogadhatóságának valamint a bizonyításnak a kérdéseit elsősorban a nemzeti jog szabályai határozzák meg és ez elvileg azt jelenti, hogy a nemzeti bíróságok feladata az előttük lévő bizonyítékok értékelése (ld Sidiropoulos és Mások v. Görögország ügy).

Az Egyezmény 6. szakasza kifejezetten nem garantálja azt a jogot, hogy a bíróság tanúkat meghallgasson, vagy más bizonyítékot elfogadjon egy polgári eljárásban. Ennek ellenére a félnek polgári eljárásban való bármilyen korlátozása tekintetben, hogy az ügye előmozdítása érdekében tanúk meghallgatását indítványozza vagy más bizonyítékot terjesszen elő konzisztensnek kell lenni a tisztességes eljárás (1) bekezdésében meghatározott követelményeivel, beleértve a fegyveregyenlőség elvét is.

Ami a magánérdekek kifogásolásán alapuló pereskedést illeti, a fegyveregyenlőség elve azt jelenti, hogy minden fél részére ésszerű lehetőséget kell biztosítani az ügyének bemutatására - beleértve bizonyítékai bemutatását is - olyan feltételek mellett, amelyek nem helyezik őt lényegesen hátrányos helyzetbe az opponensével szemben (WIERZBICKI v. POLAND. judgment of 18 Juni 2002) (lásd Dumbo Beher v. the Netherland idézett ügy)

A BARBERÀ, MESSEGUÉ és JABARDO kontra Spanyolország elleni ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletének 68. pontjában rögzítette:

68. Általános szabály, hogy a nemzeti bíróságok feladata, és különösen az elsőfokú

bíróságok feladata, hogy az előttük lévő bizonyítékokat értékeljék, valamint eldöntsék, hogy mennyire releváns a vádlott által beterjeszteni kívánt bizonyíték. A Bíróságnak ugyanakkor el kell döntenie -„hogyan a bírósági eljárás egésze, beleértve azt a módot is, ahogy a vád és a védelem bizonyítását lefolytatták, vajon a 6. cikk (1) bekezdésének előírása szerint tisztességes volt-e."

Az Emberi Jogok Európai Bírósága számos határozatában kifejti, hogy valójában a 6. Cikk (3) d. pontjában rögzített fegyverek egyenlőségének elve - a tisztességes eljárásán belül - miként valósul meg a bizonyítékok beszerzése, a terhelt által a bírósági eljárás során beszerezni indítványozott bizonyítékok mérlegelése vonatkozásában.

A Vidal kontra Belgium elleni ügyben a Bíróság ítéletének 33. pontjának első mondatában hangsúlyozta:

„Az általános, fő szabály az, hogy a nemzeti bíróságok feladata annak eldöntése, hogy mikor szükséges egy tanú (szakértő) meghallgatása, illetőleg annak eldöntése, hogy mennyire releváns-e az a bizonyítási indítvány, amit a védelem előterjeszt."

A második mondatban pedig kifejti, hogy annak eldöntése, hogy mikor van a tanú meghallgatásának létjogosultága, azt általános szabályként a nemzeti bíróságok hatáskörébe utalja. Ez a kérdés autonóm, olyan értelemben, hogy a strasbourgi rendszer "nem követeli meg a vádlott mellett szóló összes tanú jelenlétét és vallomásuk vizsgálatát: a meghatározó cél,- ahogy az „azonos feltételek mellett" szavak kifejezik, az, -hogy a beidézés és a meghallgatás azonos feltételek mellett, a fegyveregyenlőség követelményeinek tiszteletben tartásával történjen."

A harmadik - The task of the European... - kezdetű mondat szerint az Emberi Jogok Európai Bíróságának feladata, hogy meggyőződjön arról, hogy a kérdéses eljárás (a tanúk, szakértők meghallgatása) mint egész tisztességes volt-e, úgy, ahogy a 6.Cikk (1) megköveteli (Vidal v. Belgium, judgment of 22 April 1992).

Hasonló megállapításra jutott az Emberi Jogok Európai Bírósága a Börcsök Bodor Sarolta kontra Magyarország ítéletében is, amelynek a 36. pontjában az alábbiakat rögzítette:

„Különösen nem feladata a bíróságnak, hogy a nemzeti hatóságok által állítólagosan elkövetett tény és jogbeli tévedésekkel foglalkozzon, kivéve, hogy ha e tévedések az Egyezményben védett jogokat és szabadságokat sérthetik. Továbbá, miközben az Egyezmény 6. Cikke biztosítja a tisztességes tárgyaláshoz való jogot, semmilyen szabályt nem állapít meg a bizonyítékok elfogadása, vagy értékelése tekintetében, ezért ezeket a kérdéseket elsősorban a nemzeti jognak és a nemzeti bíróságoknak kell szabályozniuk (ld. többek között *García Ruiz v. Spain* [GC], judgment of 21 January 1999, Reports of Judgments and Decisions 1999-I, pp. 98-99, § 28.)" (EJEB 2006.14962/03. számon benyújtott kérelem alapján hozott ítélet).

A WIERZBICKI kontra Lengyelország, valamint a BARBERÀ, MESSEGUÉ és JABARDO kontra Spanyolország elleni ügyben és a Tánczos Gábor kontra Magyarország elleni ügyben sem állapította meg az Emberi Jogok Európai Bírósága az Egyezmény vagyis a 6. Cikk 3(d) pontjában rögzített fegyverek egyenlőségének a megsértését.

A Vidal kontra Belgium elleni ügyben azonban a Bíróság megállapította az egyezményesértést, - 6. Cikk 3(d) pontjában - mert a nemzeti bíróság nem indokolta meg, hogy miért nem hallgatta meg a terhelt által kihallgatni kért tanút.

Az elsőfokú bíróság 27 tárgyalási napon, igen széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le, az ügyfelderítési kötelezettségének teljes mértékben eleget tett, valamennyi lényeges bizonyítékot megvizsgált, illetve további bizonyítást is rendelt el a tárgyaláson, így kiegészítő szakvéleményeket szerzett be, további tanúkat

hallgatott ki. Az előterjesztett bizonyítási indítványokból csak a szükségtelennek tartottakat utasította el, ennek okáról számot is adott indokolásában.

A bizonyítékokat nem egyoldalúan, hanem egyenként és egymással is összevetve, kellő alapossággal értékelte, részletesen megindokolva, hogy mit miért fogadott el, illetve vetett el. Az elsőfokú bíróság mérlegelése világos, érthető, megállapításai, következtetései nem iratellenesek - bár helyenként kisebb ellentmondások előfordultak, amelyek azonban kiküszöbölhetők, feloldhatók voltak -, a logika szabályainak is teljes egészében, törvényesen megfelelnek. A törvényszék indokolási kötelezettségének is eleget tett.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást csak kisebb mértékben kellett kiegészíteni, illetve pontosítani az iratok tartalma alapján a Be. 352. § (1) bekezdés a./ pontjára alapítottn az alábbiak szerint:

- Az elsőfokú ítélet 13. oldal első bekezdését kiegészíti: a II. r. vádlott munkaszerződése határozatlan időre szólt.
- Az elsőfokú ítélet 14. oldalának hetedik bekezdését a következőkkel egészíti ki:

Az államkincstári iroda 2008. november 21. napján készítette el az összefoglaló jelentését, amelyben a tanügyi nyilvántartások tekintetében is számos hiányosságot tapasztalt, amelyek eredményeként megállapították, hogy nem megfelelően jelentették le azokat a tanulókat, akik után állami támogatást vettek igénybe, ezért kötelezték az alapítványt, mint az iskola fenntartóját, hogy 2007. szeptember 1-jétől 2008. augusztus 31-ig terjedő időszakra 3.230.080,- forintot fizessen vissza.

- A 2008. november 4. napján készült részjegyzőkönyvet, amely a vizsgálat elrendelését tanúsítja, az 1. számú sértett, a II. r. vádlott és a III. r. vádlott írta alá.

- A Cs. Iskolát a Cs. Alapítvány hívta életre azzal, hogy az iskola gazdálkodását az alapítvány elkülönítetten végezteti, az intézményi részben önállóan gazdálkodik a fenntartó által jóváhagyott éves költségvetés alapján. Az igazgató a bér gazdálkodás és a dologi kiadások felett önállóan rendelkezhet, a fenntartó által jóváhagyott intézményi költségvetés kiadási és bevételi előirányzatai felett az intézmény vezetője teljes jogkörrel rendelkezik. Az iskola gazdálkodásának belső rendjét a fenntartó által jóváhagyott belső szabályzat szerint köteles folytatni.
- Az 1. számú sértett intézményvezető 2008. december 17-én megtartott egyeztetésről felvett emlékeztetőben rögzítette, hogy a II. r. vádlott 2008. december 22-ig döntse el, milyen lehetőséget választ. 2008. december 23-án az 1. számú sértett felszólította a II. r. vádlottat, hogy az általa megállapított határidő eredménytelenül telt el, ezért a probléma megoldása iránt intézkedik, a hiányosságok és a hiányosságokért felelős személyek megállapítása iránt az iskola fenntartójával egyeztetést folytatva közös vizsgálatot indítana, és amennyiben a vizsgálat a II. r. vádlott felelősségét megállapítaná, annak megfelelő döntést fog hozni a munkaviszonyával kapcsolatban. A vizsgálat időtartamára 2008. december 23-tól az iskolaigazgatói munkaköre felfüggesztésre kerül. A felelősség megállapítása érdekében bizottságot hoztak létre.
- 2009. január 8. napján az 1. számú sértett intézményvezető 2009. január 1-jétől a III. r. vádlott gazdasági vezetői munkakörét felfüggesztette, egyben közölte, hogy az iskola működési és gazdasági tevékenysége során felmerült hiányosságok rendezése ügyében az igazgatóval együttesen elkövetett szabálytalanságok vizsgálatára szakértői csoportot kért fel.
- Az ítélet 20. oldalán az első bekezdést ki kell egészíteni az 1. számú sértett vonatkozásában a lövés elszenvedésére vonatkozó további adatokkal,

amelyek az egyébként aggálytalan igazságügyi orvosszakértői véleményben foglaltakon alapulnak: „A lövés balról jobbra, kismértékben előlről hátra és felülről lefelé irányult. A lövedék a járomívet és a halántékcsonst függőleges lemezét átütötte, majd a sziklacsonst csúcsán gurulatot kapott és visszacsapódva visszafordult a halántékcsonst irányába, ahol megakadt, így a löcsatorna egy „V” alakú utat képzett, és ennek megfelelően jött létre a külső hallójárat nyílása előtti atípusos csillag alakú kimeneti nyílás. A lövedék testének megmaradt nagyobb tömegrésze az eredeti löiránynak megfelelően haladt, tovább roncsolta az agyalapot és a bal sziklacsonst területét, mely által elvesztette az energiáját és megrekedt a koponyaűrön belül.”

- Az ítélet 20. oldalán a hetedik bekezdés első mondatából mellőzi az ítélőtábla az alábbi részt „... az iroda belső helyiségében, vagy...”, mivel ezen vagylagos megállapításnak ellentmond az ítélet 19. oldalán az utolsó bekezdés utolsó mondatában tett azon megállapítás, hogy a II. r. vádlott ekkor a külső helyiségben tartózkodott, illetve a 21. oldal nyolcadik bekezdésében az első és a második mondat azon megállapításai, amely szerint a II. r. vádlott a kulcs megszerzése érdekében bement a belső helyiségbe. Továbbá a belső helyiségben tartózkodását cáfolja a hangfelvételen hallható az I. r. vádlott és a 2. számú sértett közötti párbeszéd, amelyből logikai úton következtethető, hogy a sértettel nem tartózkodik egy helyiségben ezen időszak alatt a II. r. vádlott. Ugyancsak a hangfelvétel alapján állapítható meg, hogy a sértett lelövését követően az I. r. vádlott az, aki közvetlenül a sértettnél tartózkodik, így a hangja is jól hallhatóan közvetlenül a diktafon közelében szól, míg ehhez képest a II. r. vádlott hangja távolabbról, a külső iroda ajtaja felől érkezik, kevésbé érthető, illetve hallható. A helyszíni szemle adatai, a fényképmellékek alapján is kizárható - rendkívül szűk területről lévén szó -, hogy a II. r. vádlott az 1. számú sértett lelövését követően még a belső irodahelyiségben vagy akár a belső és külső iroda ajtajában, akörüli részen tartózkodott volna.

- Az ítélet tábla az ítélet 20-21. oldalán a 2. számú sértett megölésére vonatkozó részt kiegészíti a hangfelvétel anyaga alapján az I. r. vádlott és a 2. számú sértett szó szerint idézett párbeszédével:

2. számú sértett:

- Ne! Légy szíves T.! T. légy szíves ne! T. nagyon szépen kérek T., hogy ne!

I. r. vádlott:

- Gyere ide!

2. számú sértett:

- Jó, odaadok mindent azonnal, csak...

I. r. vádlott:

- Gyere ide, add ide az irodakulcsot!

2. számú sértett:

- Azonnal odaadom, most!

- Csak nagyon szépen kérek, hogy ne lőjél le.

I. r. vádlott:

- Ne lépj rá az izére!

- Na annak az irodának a kulcsát!

2. számú sértett:

- Jó, ott van!

I. r. vádlott:

- Ideállsz!

2. számú sértett:

- Értettem!

I. r. vádlott:

- Ne mozdulj!

2. számú sértett:

- Értem.

I. r. vádlott:

- Fordulj meg!

2. számú sértett:

- Légy szíves!

I. r. vádlott:

- Nem lőlek!

2. számú sértett:

- Nem akarok most így meghalni előtted!

I. r. vádlott:

- Nem lőlek le, a kurva anyádat, elmondom, hogy mit kell csinálni!

2. számú sértett:

- Értettem.

I. r. vádlott:

- Akkor már rég lelőhettelek volna.

2. számú sértett:

- Nincs nálam az irodakulcs, minden az 1. számú sértettnél volt.

I. r. vádlott:

- Vedd el őtőle!

2. számú sértett:

- Nem tudom, hogy hol van!

I. r. vádlott:

- Vedd el!

2. számú sértett:

- Keresem T., esküszöm, hogy keresem, keresem.

I. r. vádlott:

- Hozd ide a táskáját! Az ő táskáját hozd!

- Az ítélet 21. oldalán a nyolcadik bekezdés harmadik mondatát az ítélet tábla akként helyesbíti, hogy „a kulcscsomó megszerzését követően - amelyen az iskola bejáratí ajtájának kulcsa is rajta volt - az I. r. vádlott megkérte a II. r. vádlottat, hogy a gépet vegye ki a helyéről". A hangfelvétel, a vádlotti vallomások, az igazságügyi hangtechnikai szakértői vélemények, és a

helyszíni szemle adatai alapján sem dönthető el kétséget kizáróan az, hogy a két vádlott közül kitől hangzott el, az „itt a kulcs” mondat.

- Az ítélet 23. oldalán a negyedik bekezdés első mondatának második és harmadik sorában található, a hangfelvétel alapján rögzített idézetet az ítéltábla azzal pontosítja, hogy „..., de a gépen ott van a felvétel..., ..., de a számítógépet el kell tüntetni...” Mindezt az iratok, pontosabban az elsőfokú tárgyaláson is többször lejátszott hangfelvétel alapján egészítette ki, illetve a másodfokú bíróság pontosította, tekintettel arra, hogy a mondattöredék kiegészítése hangtechnikai szakértő bevonása nélkül is, egyszerű hallás alapján megtehető volt. Ennek megfelelően az ítélet indokolásában a 126. oldal második bekezdésében foglaltak is így pontosítandók.

Az így kiegészített, pontosított tényállás megalapozott és mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében foglalt megalapozatlansági okoktól és a felülbírálat alapját képezte.

A védelmi fellebbezések - a már taglalt eljárásjogi kifogásokon túlmenően - alapvetően a bírói mérlegelést támadták, amelyek azonban a megalapozott tényállás esetén a felülmérlegelés tilalmára tekintettel a másodfokú eljárásban eredményre nem vezethettek.

Az elsőfokú bíróság gondosan vizsgálta a vádlottak védekezését. Az I. r. vádlott az egész eljárás folyamán tagadta a bűncselekmény elkövetését, arra hivatkozott, hogy ötödik személy - az elsőfokú eljárásban még egy csuklyás elkövető, míg a másodfokú tárgyaláson tett vallomása alapján már kommandósnak nevezett személy - hajtotta végre azt. Az I. r. vádlott védekezése - annak nyilvánvaló képtelensége okán - önmagában is ellentmondásos volt és ellentétben állt az egyértelmű, törvényesen beszerzett és terhelő bizonyítékokkal, amelyekről az I. r. vádlott lényegében nem vett vagy nem akart tudomást venni.

Még az általa megingathatatlanul védett II. r. vádlott vallomásai alapján sem fogadható el a csuklyás elkövető (vagy kommandós) története, aki szintén tagadta a

bűncselekmény elkövetését, de védekezése szerint maga is elszenvedője volt a bűncselekménynek, és halálfélelmében segített a bizonyítékok eltüntetésében. A II. r. vádlott első gyanúsítottai vallomásai - nem csak az általa vitatott január 8-i - alapján is kizárólag az I. r. vádlott lehetett az elkövető, akitől a II. r. vádlott is rettegett, akinek az utasítására vitte el a kérdéses számítógépet, és ezen vallomásokban szó sincs ötödik személyről. Utóbb a II. r. vádlott az I. r. vádlottat alapvetően terhelő vallomásain próbált ugyan „finomítani”, nem kizárva azt, hogy akár lehetett ismeretlen személy is az ölési cselekmény végrehajtója, azonban ez csak további ellentmondásokat, szavahihetetlenséget eredményezett.

Kétség kívül megállapítható, hogy az I. és a II. r. vádlott védekezése alapvetően kizárja egymást. Az, hogy a II. r. vádlott vallomása ténylegesen mennyire ellentmond az I. r. vádlott vallomásainak, illetve valójában mennyire terhelőek is rá nézve, rendkívül hangsúlyosan megmutatkozott a II. r. vádlott védőinek perbeszédeiben, első- és másodfokon egyaránt. Mivel a II. r. vádlott vallomásaiból kiindulva, figyelembe véve az egyéb bizonyítékokat is, a saját védekezésüket az I. r. vádlott általi elkövetéshez mérten határozták meg. Ez a védekezés alapvetően arra épült, hogy az I. r. vádlott az egyedüli elkövetője az élet elleni bűncselekménynek.

Az is megállapítható, hogy a II. r. vádlott - egyebekben alappal megkérdőjelezett - terhelő vallomásai a kevésbé fontos terhelő bizonyítékok az I. r. vádlottal szemben, ellenben jól mutatja mindkettejük szavahihetetlenségét, de méginkább a kettejük korábbi viszonyát a büntetőeljárásban is, mely szerint az I. r. vádlott valóban rendíthetetlen, hűséges végrehajtó, a II. r. vádlott pedig az őt kihasználó és felhasználó, akár feláldozni is képes vezető.

Ez a kapcsolat a bizonyítás anyagából még árnyaltabban megismerhető. A tanúvallomások meggyőzőek, az elsőfokú bíróság megállapításai erre vonatkozóan helytállóak.

A pszichológus szakértői vélemény értékelésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a szakértő a tárgyaláson hangsúlyozta, hogy a nyomozás során a II. r.

vádlott elmondása alapján vont le a következtetéseit. Ehhez képest a tárgyaláson, meghallgatva a bűncselekmény idején készült hangfelvételt, jelentősen változtatott a véleményén a szakértő.

A két vádlott kapcsolatát illetően pedig egyértelműen a más bizonyítékok által is megismert viszonyt támasztotta alá, amely lehetővé tette az I. r. vádlott eszközkénti felhasználását a bűncselekmény elkövetésében.

A II. r. vádlott tanúk által leírt jellemrajza, viselkedése, módszerei cáfolatára így nem volt alkalmas a szakvélemény, inkább a II. r. vádlott manipulatív személyiségét jelezte a bíróság számára.

A két vádlott közötti különös viszony teremtette meg a lehetőségét a bűncselekmény elkövetésének, annak, hogy az I. r. vádlott - látszólag indok nélkül - végrehajtóvá váljon, a II. r. vádlott eszköze legyen az emberölés elkövetésénél. Egyértelműen kiderül a bizonyítás anyagából, hogy az I. r. vádlottnak egyébként valóban semmi más oka nincs a bűncselekményt elkövetni a sértettek sérelmére. Tény, hogy amikor a II. r. vádlottnak már nincs maradása az iskolában, az I. r. vádlott azon nyomban munkaidőben, senkinek semmit nem jelezve, kizárólag a II. r. vádlott miatt, szintén elhagyta az iskolát és oda nem tért vissza, hiába hívták vissza többen is. Ebből a magatartásából érzékelhető, hogy mennyire erős volt a kötelék a két vádlott között. A II. r. vádlott az I. r. vádlottal továbbra is szoros kapcsolatot tartott akkor, amikor már egyikük sem dolgozott az iskolában.

Ezt a telefonhívások és sms üzenetek és az a tény is bizonyítja, hogy ezt követően, amikor a II. r. vádlott bármiféle, a további sorsával kapcsolatos megbeszélésre ment, akkor mindig vele ment az I. r. vádlott is, illetve ott tartózkodott a közelében, jöllehet ezen megbeszélések tartalma őt nem érintette.

A számítógép visszaadásának állítólagos problémája nyilván megoldható lett volna a II. r. vádlott nélkül is, akár a korábbi találkozóknál is visszakérhette volna, illetve amikor hívták vissza az iskolába, akkor is módja lett volna rá, ezt mégsem tette meg az I. r. vádlott.

Kétséget kizáróan bizonyította az I. r. és a II. r. vádlott bűnösségét a 2. számú sértett által készített hangfelvétel, az arról készült igazságügyi hangtechnikai vélemények is.

Az is nyilvánvaló a vádlotti védekezések irányát - különösen a II. r. vádlott védekezéseit - tekintve, hogy amellet, hogy a hangfelvétel tartalmát próbálja saját magát mentő módon magyarázni - eredménytelenül - alapvetően a bizonyíték felhasználhatóságát kívánta kétségbe vonni.

A bűnjelkezelés szabályai valóban nem érvényesültek jelen esetben sem maradéktalanul, bár az is látszik, hogy éppen a kiemelt, ezért különösen óvando bizonyíték volta miatt kezelték a diktafont, illetve a hangfelvételt rendhagyó módon.

A helyszíni szemle jegyzőkönyvéből egyértelműen kiderült, hogy már annak során átadták a helyszínelők az alezredesnek a különleges bizonyítékot, így arra nem a jegyzőkönyv lezárásakor, azaz 2009. január 8-án 8 óra 30 perckor került sor.

A kriminalisztika történetében egyedülállónak nevezhető bizonyítékkal jelentőségének megfelelően foglalkozott a törvényszék, a bizonyítás során kizárta a manipulálás lehetőségét, a hangtechnikai szakértő is csak kizárólag hangtechnikai szempontból jegyezte meg - minden más egyéb vizsgálati szempontot figyelmen kívül hagyva -, hogy elvileg nem kizárt - nem akármilyen technikai felszereltséggel - a manipulálás. Informatikai szakértő nem vizsgálta az adathordozót, azonban a bizonyítás teljes mértékben meggyőző adatai alapján a továbbiakban szükségtelen is.

Egyébként az I. és a II. r. vádlottak, amikor meghallgatták a hangfelvételeket, egyáltalán nem kifogásolták, hogy azon az ő hangjuk volt. Sőt, a II. r. vádlott ekkor úgy nyilatkozott, hogy egy meghatározott mondatrész nem tőle származik.

Ekként az I. r., és a II. r. vádlott részéről sem foghat helyt azon védekezés, mely a felvétel eredetiségét, annak teljességét, azaz bizonyító erejét kívánja

megkérdőjelezni.

Ezen szakvélemény, de általában a többi szakvélemény kapcsán is le kell szögezni, hogy az esetek jelentős százalékában nem áll módjában a szakértőknek kategorikus véleményt adni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a bíróság a szakvélemények valamely megállapítását, az egyéb bizonyítékok tükrében, kétséget kizáróan bizonyítottként ne értékelhetné - vagy akár épp ellenkezőleg -, holott az adott szakvélemény esetleg más lehetőséget sem tart kizártnak.

Az igazságügyi hangtechnikai szakértői vélemény tartalmazza azt a fontos megállapítást is, hogy a felvételen hallható személyek nem alkalmaztak hangelváltoztatási technikát, a két vádlott egyébként egy mondat kivételével nem is kifogásolta, hogy nem az ő hangjuk hallható, csupán a II. r. vádlott tiltakozott, hogy az „itt a kulcs” mondatot nem ő mondta.

A rendelkezésre álló hangfelvétel tartalma - egyetértve az elsőfokú bíróság igen alapos értékelésével - kétséget kizáróan bizonyítja az I. r. vádlott következetlen védekezésével szemben azt, hogy csak négyen tartózkodtak az épületben és az I. r. vádlott volt az, aki az ölési cselekményeket hidegvérrel, könyörületet nem ismerve végrehajtotta. Ehhez képest minden alapot nélkülöz az I. r. vádlott ötödik személyre történő hivatkozásain túlmenően az ölési cselekmény hátterében valamiféle összeesküvés elméletet felvázoló, politikai vonalat sejtető védekezés.

A hangfelvétel alapján a II. r. vádlott szerepe is teljesen más, mint ahogyan azt a II. r. vádlott a vallomásaiban elmondta. Egyrészt szó nincs az életéért való könyörgésről - az I. r. vádlott felé -, mint ahogyan az sem hangzik el a II. r. vádlott részéről az 1. számú sértett holtteste mellett, hogy „mi lesz velem nélküled...”, míg a számítógépen lévő felvételek megszerzésekor pedig a kétségbeesett hang - miután I. r. vádlott meglőtte véletlenül magát - nem a halálfélelemé, hanem a lebukástól való félelemé.

Nyilván nem csak a II. r. vádlott hangszínét kell vizsgálni a szituációban, hanem azt is, hogy miről szól a konkrét dialógus a vádlottak között. Ehhez képest a II. r. vádlott

állításával szemben egyértelműen az állapítható meg, hogy a pánikhelyzetben is ő az, aki józanul felméri azt, hogy a felvételeket mindenáron meg kell szerezniük, és azt el kell tüntetni, amit csak ő tud úgy megtenni, hogy ne bukjanak le. Az I. r. vádlott ekkor már meglőtte magát, így számára egyszerűen nem volt lehetőség az észrevétlen távozásra és a nyomok eltüntetésre. Ezt mutatja a löszeres doboz nyilvánvalóan hiábavaló elrejtése, mivel a vádlott kezéből csöpögő vér egyértelműen mutatta az I. r. vádlott mozgását. A józan ész, a megfontolást ekkor is a II. r. vádlott képviselte, függetlenül attól, hogy az ölési cselekmény során az I. r. vádlott mint végrehajtó dominált.

A két vádlott közötti viszony, a korábbi pozíció nem cserélődött fel, egyszerűen mindenki tette a bűncselekmény végrehajtása során a feladatát, ami a két vádlott korábbi szerepéből értelemszerűen következett is az emberölés végrehajtásánál. Evidens ebben a felállásban, hogy az I. r. vádlott, mint az alárendelt erős ember, a „katona” végzi el a „piszkos munkát” és az is evidens, hogy ebben a vezető, a II. r. vádlott a lehető legkevésbé vesz részt, a háttérbe húzódik, kimegy az irodából is a sértettek megölésének idejére.

Ezért nem hallgatott az I. r. vádlott „tűnj el” felszólítására a II. r. vádlott, amelyek vitathatatlanul a főnök menekítését célozták a váratlan és lebukással fenyegető szituációból. Az I. r. vádlott önsebzésekor elhangzott káromkodások is a két vádlott megdöbbenését, a nem várt akadály, hiba kényszerű konstatálását jelezték. Ezek a párbeszéddek, de a korábbiak is úgy követik egymást, úgy beszélnek egymásra a felek, értelemszerűen, a szituációnak megfelelően, hogy laikus számára is kizárható a manipulálás.

A többször vizsgált, vitatott „itt a kulcs” megjegyzés a bizonyítékok tükrében kizárt, hogy harmadik személytől származna. Az ítéletábra álláspontja szerint az akár az I. r., akár a II. r. vádlottól hangzott el, mindenképpen azt jelenti, hogy a II. r. vádlott is bement a külső, majd a belső irodába úgy, ahogyan azt a „B” jelű nyom jelzi is, mivel egyik esetben a II. r. vádlott találja meg bent a kulcsot, míg a másik esetben az I. r. vádlott találja meg ugyancsak bent, és adja át még ott a kulcsot.

Az egyértelmű, hogy az I. r. vádlott ezen cselekménynél a diktafon közelében beszélt végig, ráadásul a kulcs megszerzése, és átadása az 1. számú sértett megölése, valamint a 2. számú sértett hátba lövése után, de még a 2. számú sértettre leadott fejlövést megelőzően történt, amikor még a 2. számú sértett jól láthatóan, hallhatóan lélegzett is. Ehhez képest a II. r. vádlott a cselekmény során semmi jelét nem adta annak, hogy a két „kivégzés” megviselte volna, a párbeszédek célirányosan a bűncselekmény végrehajtásáról, a nyomok eltüntetéséről szóltak, a „pánik” hangjai nem a sértettek megrendítő halála miatt hallható sokk, hanem a lebukás érzete miatti félelemé.

Az „itt a kulcs” mondat egyébként az ítéltábla szerint logikusan akár az I. r. vádlottól is elhangozhatott, figyelemmel arra, hogy az előtte elhangzó hívásokra a II. r. vádlott hangja távolabbról válaszolt, mivel az ölés idejére az 1. számú sértett lelövése közben kiment az irodából. Ráadásul ismételt szólni kellett, ehhez képest az I. r. hangja végig, az ominózus mondatot megelőzően, majd közvetlenül azt követően is a diktafon, azaz a 2. számú sértett közvetlen közelében hangzott. Emellett viszont nem kizárt, hogy beérve a belső irodába, akár a II. r. vádlott találta meg a kulcsot.

Mivel kategorikusan ez nem dönthető el, ezért az ítéltábla a tényállást ennek megfelelően módosította.

Ezen problematika a fenti értékelésnek megfelelően nincs kihatással az egyéb következtetésekre és megállapításokra.

Az a körülmény, hogy a hangfelvételen vannak nem érthető beszédrészek is, a meggyőző, érthető dialógusok ismeretében jelentőséggel nem bírnak. A hangfelvétel közepes-, jó minőségű, még a szakértelemmel nem rendelkezők számára is teljesen jól érthető, hallható és a bizonyítás további anyagával - de önmagában is - világosan, ellentmondás-mentesen értelmezhető, az I. és a II. r. vádlottakat terhelő aggálymentes bizonyíték.

A büntetőeljárás során az is egyértelművé vált, hogy a vádlottak terve korántsem volt olyan laikus, dilettáns, mint azt a védelem láttatni kívánta, érvelve az előre eltervezettség megállapíthatatlansága mellett. Ez a terv még az I. r. vádlott önsebzése, a szerverszobába bejutás nehézségei mellett is jól átgondolt, legalábbis a II. r. vádlottat kellően megóvó terv volt, megismerve a II. r. vádlottnak a hangfelvétel ismerete nélkül tett, alibit (igazolást, mentséget) előkészítő megnyilvánulásait és ugyanígy az I. r. vádlott elsődleges nyilatkozatait.

Ez a terv nagyban épült az I. r. vádlott hűségére, ami a büntetőeljárás során is töretlen volt, azt közvetlenül lehetett észlelni, és amely hűség elviselte a II. r. vádlott (és védői) terhelő nyilatkozatait is.

Nem véletlen, hogy utóbb a kívülállók irányába azonos módon nyilvánultak meg a vádlottak. Így a II. r. vádlott már nem volt az iskolában, amikor a bűncselekmény megtörtént. Ott ekkor az I. r. vádlott és a két sértett tartózkodott, amikor „az ismeretlen elkövető megjelent, és lövöldözni kezdett”.

A hangfelvétel azonban mindent megváltoztatott, tarthatatlanná tette a vádlottak elsődleges verzióit, és az egyéb bizonyítékokkal együtt kétséget kizáró bizonyosságot szolgáltatott a két vádlott bűnösségét illetően.

Ennél fogva helytállóan értékelte a vádlottak terhére az elsőfokú bíróság is a hangfelvétel tartalmát.

Nem vezetett eredményre az I. r. vádlottnak, de a II. r. vádlottnak sem, az elkövetéshez használt - és a bűnjel fegyverként vizsgált - fegyver azonosságát vitató, ismételten csak a bizonyíték manipulálását felvető védekezése.

Már az első fegyverszakértői véleményben foglaltak szerint is egyértelmű volt az összehasonlító vizsgálatok alapján az azonosság, mivel a próbálövés során vizsgált töltényhüvelyek, valamint a bűncselekmény helyszínén lefoglalt bűnjel hüvelyek teljesen megegyező, egyedi sajátosságú nyomokat hordoztak, amelyek a

bűnjelfegyver ütőszegétől, illetve tűzfalától (csőfuratától) származtak. Ettől függetlenül az elsőfokú bíróság lelkiismeretes bizonyítást vett fel a bűnjel fegyver útjára vonatkozóan a feltalálásától kezdve, illetve további szakértői vizsgálatot is elrendelt az azonosíthatóság kérdésében.

A vádlottak által felvetett problémák nem nélkülöztek minden alapot, azonban a bizonyítás anyaga és eredménye a rendelkezésre álló törvényes bizonyítékok ismeretében azok valójában taktikai jellegű, álproblémák voltak, illetve maradtak a másodfokú eljárásban is.

Tényként megállapítható, hogy a fegyver típusa az elsőként a helyszínre érkező rendőrfőnök jelentésében úgy került megjelölésre, hogy „feltehetően PA-63-as”, szemrevételezés alapján.

Ezt követően viszont a helyszíni szemle jegyzőkönyvében (amit a fényképmelléklet alátámasztott) az egyedi azonosításra alkalmas módon került leírásra a fegyver, a típust nem megjelölve.

Ezt követően a fegyverszakértő ugyanezt a fegyvert vizsgálta, ekkor történt meg a típus meghatározása, amely eszerint AP-9-es volt.

Később azt is tisztázták, hogy a PA-63-as és az AP-9-es típusú maroklőfegyver külsőleg hasonló, és épp ezért a nem szakértő szem számára összetéveszthető. Az idézett első jelentés PA-63-asa viszont az eljárás során ezt követően „önálló életre kelt” és a téves megjelölés tovább élt az indítványokban és határozatokban. Ez azonban nyilvánvaló tévedés volt, amely teljes mértékben tetten érhető és a bizonyítás szempontjából jelentőséggel nem is bírt.

A helyszíni szemle jegyzőkönyvében egyébként a részbeni szétszerelés is rögzítésre került, ekörben az ügy előadója is megfelelő magyarázatot adott, az ismételt fegyverszakértői vizsgálat pedig ugyancsak az egyértelmű azonosság mellett foglalt állást.

Tény, hogy a fegyverszakértői vélemény szerint a lőfegyver szétszerelt állapotban érkezett a szakértőhöz, nem csupán - részlegesen szétszerelten -, ahogyan a helyszíni szemle jegyzőkönyvében rögzítésre került. Megállapítható, hogy a fegyvert

a fellelését és lefoglalását követően kétséget kizáró bizonyossággal nem manipulálták.

A tényállás megállapításának szempontjából pedig szükségtelen volt a fegyver előéletének további kutatása.

Mindezen problémák az igazságügyi fegyverszakértő általi összehasonlítás és azonosság megállapítása miatt csak látszólagosak voltak, mint ahogyan az is, hogy az egyes darabok cseréjének ideje nem volt tisztázható, tekintettel arra, hogy az viszont kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy az az elkövetés után már nem történhetett, ezért végső soron nem volt jelentősége annak sem, hogy a részlegesen szétszerelt állapot, illetve a teljesen szétszerelt állapot nem ugyanazt takarja.

Rögzíthető, hogy a helyszínen - az iskola emeletén, az előtérben - fellelt maroklőfegyver az elkövetés eszköze, mivel ezen fegyverből kilőtt lövedéket távolítottak el a két sértett testéből, és az I. r. vádlott karjából, ezen fegyverből kilőtt töltények hüvelyét (5 darab) foglalták le a helyszínen és ugyanolyan - mint a fegyverrel használt - lőszereket találtak a saját dobozában az iskola udvarán a kukában, amelyeket az I. r. vádlott rejtett el oda.

A fizikus szakértői vélemény is - összhangban a további szakértői véleményekkel (fegyver-, orvosszakértő) - egyértelműen bizonyította, hogy az I. r. vádlott lőtt a fegyverrel és meglehetősen közeli lövést adott le a 2. számú sértettre.

Itt kell megemlíteni, hogy valóban nem tisztázott kétséget kizáróan az I. r. vádlottnál a kesztyű viselése. Ellentmondásosak, eltérőek a bizonyítékok, viszont az elsőfokú bíróság a tényállásában nem is rögzített erre vonatkozóan - helyesen - külön ténymegállapítást. Tény, hogy egy fél pár, átlőtt, nem levágott ujjú kesztyűt lefoglaltak az I. r. vádlottól. Tény, hogy az I. r. vádlott jobb kezén voltak lőpor maradványok. Tényként megállapítható, hogy az I. r. vádlott a bal kezét lőtte meg. Tény, hogy a bal kezén lőport nem mutattak ki, és az is tény, hogy a fizikus szakértő úgy nyilatkozott, hogy a kesztyűn nem megy át lőpor.

Az ezzel kapcsolatos további adatok, így a vádlotti, illetve a tanúvallomások nem egyértelműek, így fél vagy egy pár kesztyűről, levágott ujjú kesztyűről is szólnak.

Ezért az indokolásnak a tényeken túlmutató fejtegetése legfeljebb, mint lehetséges verzió vehető számba, az erre vonatkozó határozott megállapításokat az ítélet tábla mellőzi az elsőfokú ítélet indoklásából.

A hemogenetikai szakvélemény a cipőkre vonatkozó vizsgálat során nem mutatott ki azonosítót a II. r. vádlottól lefoglalt cipőről, ami arra utalt volna, hogy a kérdéses cipőben járhatott a II. r. vádlott a bűncselekmény helyszínén, a holttestek mellett.

Emellett a nyomszakértő a helyszínen rögzített „A”, „B”, és „C” lábnyomokról megállapította, hogy azt a II. r. vádlottól lefoglalt P. márkájú cipővel nem hozhatták létre. Az „A” jelű nyom viszont egyértelműen az I. r. vádlottól lefoglalt, vérrel szennyezett cipő volt, amelyen az I. r. vádlott és az 1 számú sértett véré, illetve humángenetikai azonosítóját detektálták. Mindezekből fakadóan nyilván téves az ítélet indoklásának 144-145. oldalán levont azon következtetése, hogy a II. r. vádlott a bűncselekmény elkövetésekor a P. márkájú cipőt viselte, és ellentétes a 148. oldalon rögzített nyomszakértői véleménnyel, továbbá ellentétes az ítéleti tényállás erre vonatkozó - helyes - megállapításával is.

Eszerint a rendelkezésre álló bizonyítékokból ekörben mindössze az állapítható meg, hogy a II. r. vádlott a bűncselekmény elkövetésekor viselt cipőjétől - amely az elsőfokú bíróság helyes mérlegelése alapján a „B” jelű nyomot hagyta maga után a bűncselekmény helyszínén - ismeretlen körülmények között és ismeretlen helyen megszabadult.

Ez a cipő viszont nem azonos a lefoglalt P. márkájú cipővel, így az, hogy lemosott volt, illetve ki által, mikor került lemosásra ez a P. márkájú cipő, a továbbiakban jelentőséggel nem bír.

A fentiek értelmében az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásából a P.

márkájú cipő viselésére vonatkozó megállapítást és az azzal kapcsolatos fejtegetést mellőzi. Ugyanakkor a hemogenetikai szakvélemény meggyőző terhelő bizonyítékkal szolgál az I. r. vádlottra vonatkozóan, az általa viselt cipőt illetően.

A fegyverről vett minták, azok vizsgálata kapcsán úgy tűnik valóban hiányosságok fedezhetők fel, azonban ettől még tény, hogy az elsőfokú bíróság által kirendelt szakértő kimutatta - valószínűség szintjén - a fegyver szánján az I. r. vádlott DNS-ét. Ellenben azt sem lehet figyelemben kívül hagyni, hogy az I. r. vádlottra vonatkozóan olyan minden kétséget kizáró, terhelő bizonyítékok állnak rendelkezésre, amelyek mellett a további vizsgálatok - amelyeket a szakértő kétségesnek tartott a fegyveren lévő minták kontaminálódása miatt - fölöslegesek, de az említett hiányosságok, illetve negatív vizsgálati eredmények sem befolyásolnak érdemben semmit.

A nyomszakértői vélemények a fentiekben már említetteken túlmenően aggálymentes terhelő bizonyítékot jelentettek az I. és a II. r. vádlottakkal szemben. A helyszínen rögzített „A” jelű nyom minden kétséget kizáróan az I. r. vádlott által viselt és tőle lefoglalt, vérszennyeződéses (48-as méretű) cipőtől származott. A „B” jelű nyom esetében a kiegészítő nyomszakértői vélemény megállapításai a nyomkeresztésekre vonatkozóan („A” és „B” jelű nyomok) kétség kívül a II. r. vádlott védekezését cáfolták. Hibátlan, logikailag helytálló - nem mellékesen a hanganyaggal is összhangban lévő - érveléssel jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság, hogy a „B” jelű nyom kizárólag a II. r. vádlottól származhat - de nem a lefoglalt P. márkájú cipőjétől -, és pedig egyedi azonosíthatóság hiányában is. Ezen következtetés kulcsa az volt, hogy a vérrel szennyezett cipők nyomkeresztései közül kettő is olyan volt, ahol a „B” jelűt az „A” jelű (I. r. vádlott cipője) felülfedte. Az elsőfokú bíróság erre vonatkozó érvelésén semmit sem gyengít az a körülmény, hogy néhány hónappal később az iskola tetőterében lábnyomokat észleltek, amely kapcsán már a II. r. vádlott is az ötödik személy jelenlétét vetette fel, megfeledezve arról, hogy azt az ő vallomásai is kizárják, illetve azzal teljesen összeegyeztethetetlenek a vallomásai.

A fentebb említettek miatt - és a hanganyag ismeretében - nem volt szükség további nyomszakértői vizsgálatra sem, az elsőfokú bíróság megállapításait további becslések sem írhatják felül.

Az ítéletábra is megállapította az igazságügyi orvosszakértői vélemények kapcsán, hogy azok aggálymentes bizonyítékként szolgáltak az elsőfokú eljárásban és az egyéb szakértői bizonyítással, a helyszíni szemle adataival összhangban komoly terhelő bizonyítékot szolgáltatottak, elsősorban az I. r. vádlottal szemben.

A másodfokú eljárásban orvosolt eljárási szabálysértés következtében dr. M. M. igazságügyi orvosszakértő és dr. J. M. igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye is értékelhető volt, amely lényegében egybevágott a dr. D. Gy. és dr. K. É. igazságügyi orvosszakértők véleményével.

Az igazságügyi orvosszakértők véleményei alapján a halál okát és körülményeit kétséget kizáróan meg lehetett állapítani és következtetéseket lehetett levonni az elkövetés egyes mozzanataira.

Erre vonatkozóan ugyancsak fontos, bizonyítékként értékelhető információkkal szolgált az egyesített szakvéleményt előterjesztő igazságügyi orvosszakértő és fegyverszakértő szakvéleményében foglaltak.

Emellett az igazságügyi orvosszakértők nyilatkoztak az I. r. vádlott sérüléseire vonatkozóan is, egyértelművé téve többek között azt, hogy az I. r. vádlott a sérülését saját magának önkezűleg okozta, ugyanabból a fegyverből, amellyel korábban a sértettek életét kioltotta.

Jelentős volt a bizonyítás szempontjából a helyszíni szemle, az annak során jegyzőkönyvben rögzített megállapítások, valamint az azt alátámasztó fényképmellékletek. Ugyanis azok alapjául szolgáltak a további szakértői bizonyításnak, összevethetők voltak a bizonyítás további adataival, a hangfelvétellel, a vádlotti vallomásokkal is.

A jegyzőkönyvezés kifogásolt kisebb pontatlanságai az abban foglaltak elfogadását,

illetve bizonyítékkénti értékelését nem rontották le. A külső kamera kapcsán kifejtett vádlotti észrevétel helytálló, valóban nincs a bejárati ajtó fölött kamera. Ugyanakkor az is megállapítható a fényképmelléklet alapján, hogy a külső utcáról nyíló kapubejárattal szemközt, az épület sarkánál található külső kamera, melyet viszont a jegyzőkönyvben nem rögzített a helyszínelést végző, így ez a tévedése tetten érhető és lényeginek nem tekinthető.

A holttest helyzetét illetően rögzíteni kell, hogy a helyszíni szemle 19 óra 45 perckor kezdődött, a jegyzőkönyvben foglaltak szerint mozgatták az 1. számú sértett holttestét, így került feltalálásra a feje alatti vértócsában 2 darab lőszerhüvely. Ehhez képest a halottszemlére az 1. számú sértett esetében a rendőrorvosi véleményben foglaltak szerint 00 óra 00 perckor került sor. A fényképmelléklet alapján az is látható, hogy a fénykép készítésekor, tehát még a halottszemle előtt, milyen helyzetben feküdt a holttest.

Az ítéltábla mindezek alapján megállapította - szemben a II. r. vádlott észrevételével -, hogy lényegi eltérés, ellentét nincs e kérdéskörben sem.

A II. r. vádlott által kifogásolt egyéb elírások, például az elhunyt sértett neve, vagy a telket kettéosztó drótháló pontos magassága, a bizonyítás szempontjából lényegtelenek, az ügy szempontjából releváns bizonyítás pedig alapos és részletes volt.

A II. r. vádlott helytállóan mutatott rá arra, hogy az ítélet indokolásában a tanúvallomásokban foglaltak alapján az szerepel, hogy a II. r. vádlott közvetlenül a 2. számú sértettet hívta 2009. év január hó 7. napján az aznapi találkozó időpontjának módosítása miatt a délutáni iskolai értekezlet idején. A tanúk erre vonatkozó vallomásai ellentétben álltak a híváslisták adataival, illetve a tényállásban egyébként helyesen megállapítottakkal. Ez az ellentét azonban valójában feloldható, éppen ezért a tanúk szavahihetőségére kihatása nincs.

A híváslistákból ugyanis az állapítható meg, hogy a II. r. vádlott 16 óra 26 perckor hívta az 1. számú sértettet. Ezt követően az 1. számú sértett 16 óra 29 perckor már

hívta is a 2. számú sértettet, majd a 2. számú sértett 16 óra 31 perckor visszahívta az 1. számú sértettet, illetve még 16 óra 29 perckor a II. r. vádlott felhívta az I. r. vádlottat.

Ezen telefonos kapcsolatokról is egyértelműen kitűnik, hogy az aznapi találkozó időpontját a II. r. vádlott kezdeményezésére halasztották későbbre, amiről értelemszerűen az 1. számú sértett rögtön tájékoztatta a 2. számú sértettet, aki ekkor még az értekezleten volt, illetve a 2. számú is visszahívta őt. A II. r. vádlott pedig az időpont módosítása miatt az I. r. vádlottat hívta, szintén az első hívást követően azonnal. Ezen egymást követő hívásokból megállapítható, hogy a tanúk által vallottak valójában nem állnak szöges ellentétben a rendelkezésre álló bizonyítékokkal, a hívó felekben való tévedés valószínűsíthetően félreértésből adódott, viszont a tartalmat illetően nem merült fel lényegi ellentmondás.

A diktafonon rögzített hangfelvétel alapján pedig alappal merülhet fel az, hogy a találkozó időpontjának módosítása zavarhatta a 2. számú sértettet, mivel vizsgára készült. Emellett a II. r. vádlott a sértettek számára a korábbi találkozókat illetően is megbízhatatlannak bizonyult.

Hasonló jellegű tévedés egyébként a II. r. vádlott részéről is felmerült, akkor, amikor a bűncselekmény után már a helyszínre visszatérve akarta mutatni U. A. rendőrtisztnek a mobiltelefonja híváslistáját, arra hivatkozva a tanúnak, hogy a 2. számú sértett még próbálta hívni telefonon, amikor ő már eltávozott az iskola épületéből, azaz igazolni akarta a II. r. vádlott, hogy még éltek a sértettek, amikor ő eltávozott. Ilyen hívás azonban nem volt valójában a II. r. vádlott mobiltelefonján. Ellenben megállapítható, hogy ezen időszakban - a bűncselekmény elkövetésének idején, közvetlenül a sértettek lelövését megelőzően - a 2. számú sértett valóban indított egy sikertelen hívást, de - vélhetően tévedésből - saját számára és nem a II. r. vádlott készülékére. A hangfelvétel tanúsítja, hogy a sértett és a II. r. vádlott ugyanezen időpontban a találkozón a telefonszámaikat egyeztették.

Mindezek alapján ez az ellentmondás is látszólagos, következtetéssel ugyanúgy feloldható, mint az előbbieken említettek.

Megjegyzni az ítélet tábla, hogy a II. r. vádlott állítólagos halálfelelme ellenére is rendkívüli higgadtságról tanúbizonyságot téve ismerte fel ezen telefonhívás alibit (mentséget) igazoló voltát, azt, hogy az a közöttük - két vádlott között - nyilvánvalóan előre egyeztetett verzióba tökéletesen beilleszthető volt.

Az ítélet tábla rögzíti, hogy az 1. számú tanú vitatott nyomozati vallomásáról valójában nem csak a tárgyaláson derült ki, hogy annak felvételénél helytelenül járt el a nyomozó hatóság. Ugyanis a második, folytatólagos kihallgatása során mindezt a tanú már közölte, és azt jegyzőkönyvezték is, és a tanú ekkor megtette az új nyilatkozatát. Az első nyomozati vallomása viszont ilyen körülmények mellett bizonyítékként nem értékelhető, azt az ítélet tábla kirekesztette ezen körből.

Mindezek mellett az ítélet tábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság tanúvallomásokból levont következtetései lényegében helytállóak, értékelése nem egyoldalú.

A sikkasztás ítéleti tényállásával kapcsolatban az ítélet tábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott tényállást állapított meg, amely döntően a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokon - így például számlákon, rendelvényeken - illetőleg tanúvallomásokon és az írásszakértői véleményen alapult.

A II. r. vádlott védekezésében - a védelem álláspontja szerint legfeljebb számvitelt sértő - szabálytalanságokra hivatkozott, amelyek az iskola érdekében, az 1. számú sértett által tudottan történtek, de feltáró jellegű beismerő vallomást nem tett, vallomásrészeiben a III. r. vádlott felelősségét is hangoztatta.

A III. r. vádlott részbeni ténybeli beismerő vallomást tett. Ezen túlmenően azzal védekezett, hogy a II. r. vádlott, illetve az 1. számú sértett utasításai alapján járt el. A III. r. vádlott a gyanúsítás ellen indokolás nélkül panasszal élt, a nyomozás és a tárgyalás során vallomást nem tett, tanúként tett vallomása bizonyítékként

értékelhető volt, írásbeli beadványa szerint a vádirat számos igazságot tartalmaz, így az E. Bt., a B. Kft. és a M. Kft. által kiállított számlákat, azok valótlanosságáról tudva állította be a könyvelésbe. Ugyancsak tudomással bírt a kiküldetési rendelvevények valótlanosságáról is.

Ezzel szemben azt vallotta, hogy nem vett ki több mint 1.000.000,- forintot az alapítvány házi pénztárából, nem tudott a takarítószerre vonatkozó számlák valótlanosságáról, illetve nem volt tudomása arról, hogy a kérdéses összegeket nem az iskola céljaira fordították.

Mindezen túlmenően a II. r. és a III. r. vádlott az okiratok valótlanosságát elismerte.

Nem vitásan az egyes tanúvallomásokból is kiderült, hogy voltak szabálytalan kifizetések az iskolában, azonban a rendelkezésre álló bizonyítékok, nem mellékesen a Takács József sértett által összegyűjtött anyagok alapján jól el lehetett különíteni a II. r. és III. r. vádlottak vagyon elleni bűncselekményeit az egyéb szabálytalanságoktól. Éppen ezt a helyzetet használták ki a vádlottak, amikor a terhükre rótt bűncselekményeket elkövették és ez a helyzet kínálta az egyébként célszerű - de valójában nem elfogadható - védekezésüknek a lényegét is.

Az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság okszerűen és törvényesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat és vettette el annak során a II. és a III. r. vádlottak védekezését.

Jól láthatóan olyan rendszer működött az alapítványi iskolában, amely lehetővé tette ezen visszaélések elkövetését, illetve ezen rendszer adta lehetőségeket kihasználva, a II. r. vádlott olyan hatalmat összpontosított a kezében, amely biztosította ezen bűncselekmények elfedését, addig, amíg az államkincstár részéről történő vizsgálat okán - amely egyéb szabálytalanságokat mutatott ki - nem merült fel az iskolában a célzott pénzügyi vizsgálat elvégzése is.

Az elsőfokú bíróság a megalapozott tényállásból okszerűen következtetett a

vádlottak bűnösségére és a vagyon elleni bűncselekményeknek a rendelkező részt érintő korrekciója mellett, törvényes a cselekmények minősítése is.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság jogi indokolásával, mely szerint az élet elleni bűncselekmény háromszorosan is minősül az I. és a II. r. vádlottak terhére. Mivel a két vádlott tagadta a bűncselekmény elkövetését, alapvetően az elkövetés körülményeiből, illetve az azt megelőző, valamint az azt követő vádlotti magatartásokból lehet és kell megfelelő következtetést levonni a minősítő körülményekre, így különösen az előre kiterveltségre.

A cselekmény előzménye a II. r. vádlottal szemben megindított és egyre komolyabb, egyre súlyosabb következményeket felvető vizsgálattal indult, amely vizsgálatnak a felelőse, illetve irányítója az 1. számú sértett volt. Ezen vizsgálat a II. r. vádlott érdekeit több szempontból sértette (lásd még az aljas indoknál, illetve célnál kifejtve), ezért a II. r. vádlott harcot indított a pozíciója visszaszerzéséért, illetve annak megőrzéséért. A bizonyítási anyagból jól láthatóan ennek érdekében több fontosnak ítélt embert keresett fel, akik előtt védte magát, illetve megpróbálta „visszatámadni” a sértettet, miközben folyamatosan informálódott a korábbi megbízható embereitől az iskolában történetekről.

A történetek kronológiáját vizsgálva az is látható, hogy 2008. év decemberére, illetve 2009. év január hó elejére ez a helyzet a végletekig kiéleződött és az események felgyorsultak, hihetetlenül gyorsan követték egymást. Megállapítható, hogy a II. r. vádlott a munkaügyi, munkajogi felfüggesztését követően is szoros kapcsolatot tartott fenn az I. r. vádlottal, aki a korábban köztük kialakult bizalmi viszonyra is tekintettel szintén otthagya a munkahelyét, miután a II. r. vádlottnak távoznia kellett onnan, holott az I. r. vádlottnak ténylegesen erre semmilyen oka nem volt.

A II. r. vádlott az I. r. vádlottat beavatta a vele történetekbe, amit jól mutat az is, hogy a II. r. vádlott által kezdeményezett találkozónál az I. r. vádlott rendre megjelent, annak ellenére, hogy a sértetti oldal nem hívta őt, mivel nem is volt korábban

probléma közöttük.

A híváslistákból egyértelműen megállapítható, hogy a találkozókról a II. r. vádlott informálta az I. r. vádlottat, így egyetlen megjelenése sem volt véletlenszerű, és egyéb oka nem lévén, az I. r. vádlott kizárólag a II. r. vádlott érdekében jelent meg azokon, illetve tartózkodott a közelben.

Az elsőfokú bíróság értékeléséhez hasonlóan az ítéletábra álláspontja szerint is kiemelkedő jelentősége van annak, hogy az első találkozót az 1. számú sértettel kifejezetten a II. r. vádlott kezdeményezte, ellenben miután látta, hogy több kollegája is megjelent, még be sem ment az iskolába, az I. r. vádlott is az iskola környékén tartózkodott. Az elsőfokú bíróság ezen elmaradt találkozó kapcsán az ítélet indokolásában úgy foglalt állást, hogy az I. és a II. r. vádlottak már akkor is tervezték a bűncselekmény elkövetését, azonban a nagyszámú jelenlévőre tekintettel ekkor elálltak a tervük végrehajtásától.

Ezzel szemben az ítélet tényállásában a bűncselekmény elkövetésének ilyen szintű elhatározását nem a 2009. év január hó 4. napján elmaradt találkozóhoz, hanem a 2009. év január hó 6. napján létrejött megbeszéléshez kötötte az elsőfokú bíróság. Az ítéletábra álláspontja szerint sem zárható ki az, hogy a két vádlott már január 4-re is tervezte a bűncselekmény elkövetését, azonban ez ítéleti bizonyossággal a rendelkezésre álló bizonyítékokból nem állapítható meg, így változatlanul a tényállásban rögzítettek a helytállóak, amely szerint a végleges elhatározás legkésőbb január 6-án történt meg, a tervezés viszont - az eseményeket összefüggéseiben vizsgálva - már nyilvánvalóan korábban megindult.

Folytatva a sort, ehhez képest a január 6-i találkozón, amikor a II. r. vádlott tulajdonképpen K. Gy.-vel akart találkozni, de az 1. számú sértett ragaszkodott ahhoz, hogy ő is jelen legyen, a II. r. vádlott kétség kívül szembesült azzal, hogy egyszerű tárgyalásokkal valóban nem érhet célt. Természetesen az I. r. vádlott ekkor is az iskola közelében tartózkodott és várta a kifejezetten hosszú ideig bent tartózkodó II. r. vádlottat, miközben sms-t is váltottak egymással a történetekről.

Ennek megfelelően a következő közösen megbeszélte találkozó már a bűncselekmény elkövetésének az időpontját jelentette. Ezen találkozóra az előzőekhez hasonlóan került sor, amelyen az I. és a II. r. vádlott nyilvánvalóan felhasználta a korábbi találkozók tapasztalatait. Nem volt véletlen, hogy a két vádlott körül is nézett az iskola környékén, így ellenőrizve például, hogy kik jöhetnek a találkozóra. Mindezt a II. r. vádlott máshogyan adta elő, de vallomásából a megfelelő következtetések levonhatók. Elmondása szerint meglepődött, hogy az iskolánál találkozott az I. r. vádlottal, aki azt mondta neki, hogy ő is beszélni akar a sértettel, valamint azt is, hogy nézzenek szét, hátha látnak kábítószerest a környéken.

Ezen találkozó kapcsán ismételt ki kell hangsúlyozni, hogy az I. r. vádlottnak valójában semmilyen egyéb oka nem volt a megjelenésre. Az eseményekbe való bevonását a híváslisták, az azokkal jól összeegyeztethető időpontok igazolják, így a II. r. vádlott az általa módosított időpontról is azonnal értesítette az I. r. vádlottat.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni a 2. számú tanú nyomozati vallomásának azon részletét, melyben elmondta, hogy a bűncselekmény napján délután beszélt telefonon a II. r. vádlottal, aki ekkor azt közölte egyebek mellett, hogy „minden rendben lesz, mindent megoldunk”.

A híváslista a tanú vallomását alátámasztotta, mivel 16 óra 50 perckor valóban beszélt egymással a tanú, illetve a II. r. vádlott. Az előzmények és az utóbbi történetek tükrében nyilvánvalóan a „mindent megoldunk” többes száma és maga a megoldás a II. r. vádlott részéről ekkor már a bűncselekmény elkövetését jelentette, nyilván a tanú tudta nélkül.

Az előzmények sorában annak is jelentősége van, hogy a tanúvallomások szerint a cselekményt közvetlenül megelőző időszakban a II. r. vádlott többek között azt is kijelentette, hogy vissza fog kerülni a pozíciójába, de már nem akar együtt dolgozni az 1. számú sértettel.

Mindezen előzményi adatok az utóbb történetek - bűncselekmény elkövetése - tükrében értékelődnek át és jelzik azt, hogy milyen stációkon keresztül jutottak el a vádlottak a tervezés időszakától a konkrét elkövetésig.

A cselekmény elkövetésekor az alábbi körülmények utaltak az előre kiterveltségre:

Az I. és a II. r. vádlottakat egyáltalán nem érte meglepetésként a 2. számú sértett jelenléte, a találkozót, azaz a bűncselekmény elkövetését nem halasztották el, ebből egyértelműen következett, hogy előzetesen számba vették az 1. számú sértetten kívül a második sértett jelenlétét is.

Az I. r. vádlott már egy korábban csőre töltött, kibiztosított fegyverrel, valamint további egy doboz lőszerrel érkezett egy olyan találkozóra, ahol eredetileg neki meg sem kellett volna jelennie, illetve egy olyan találkozóra, amelyen a II. r. vádlott és a sértettek részéről mindössze egy különösebben jelentősnek nem mondható átadás-átvételi eljárásról lett volna szó.

A hangfelvétel alapján az I. r. vádlott minden előzmény nélkül (például veszekedés, indulat, kiabálás, stb.), beszélgetés közben lőtte fejbe közvetlen közélről az 1. számú sértettet. Az I. r. vádlott ezt követően higgadtan, célratörően, parancsokat osztogatva akarta a 2. számú sértettől megszerezni azon irodának a kulcsát, ahol a kamerarendszer felvételeit rögzítő számítógép található, és azt a táskát, amelyben a II. r. vádlottal szemben összegyűjtött terhelő dokumentumokat tartotta az 1. számú sértett.

Ezen néhány másodperces párbeszédet követően pedig az I. r. vádlott lényegében gondolkodás nélkül kivégezte a 2. számú sértettet is.

A cselekmény elkövetése során jól érzékelhető volt a két vádlott közötti feladatmegosztás, azaz míg az I. r. vádlott végrehajtotta az ölési cselekményt a II. r. vádlott a háttérbe vonult, viszont azt követően a II. r. vádlott is kivette a részét a

„teendőkből”, így megkísérelte kinyitni az említett irodát a felvételek megszerzése érdekében. Megállapítható az is, hogy a bűncselekmény kivitelezésében ez idáig semmilyen improvizatív megoldás nem volt, a két vádlott összehangoltan cselekedett.

Ezt követően viszont váratlan helyzet adódott, mivel az I. r. vádlott véletlenül meglőtte a karját, amelynek következtében jól érzékelhető volt a döbbenet, a feszültség, a lebukás lehetősége miatti pánikhangulat, miközben a II. r. vádlott is akadályba ütközött az irodába jutás megkísérlésekor. Mindezek ellenére a II. r. vádlott tartotta magát az előzetes tervhez, ahhoz, hogy a biztos lebukást jelentő felvételt mindenáron meg kell szerezniük. Ezért mondta többször is az I. r. vádlottnak: „...de a számítógépen ott a felvétel, de a számítógépet el kell tüntetni.” Látszik, hogy a II. r. vádlott a kritikus helyzet ellenére is megőrizte a higgadságát és ezért mondta neki hiába az I. r. vádlott többször e szituációban, hogy tűnjön el a helyszínről.

Az előbbieken túlmenően jól mutatta az előzetes felkészülést, az összehangoltságot, a feladatmegosztást az is, hogy a II. r. vádlott ebben a drámai helyzetben a két sértett kivégzését követően - ellentétben a vallomásaiban előadottakkal - nem rendült meg, nem könyörgött az életéért. Ellenben jól hallhatóan megdöbbent az I. r. vádlott önsebzésén, amit egyébként mindkét vádlott egy káromkodással reagált le, és amiatt lett feszült a II. r. vádlott, hogy ebben a szituációban a felvételeket nem tudják megszerezni és mindössze arra tett megjegyzést, hogy „hülye vagy minek kellett betörni” (az ajtót), de arra nem, hogy az I. r. vádlott az imént a jelenlétében két kollégáját fejbe lőtte, kivégezte. Az utóbbi körülmény a felvétel tanúsága alapján a II. r. vádlottat nem foglalkoztatta, csak és kizárólag egy dolog érdekelte, a bizonyítékok eltüntetése.

Az I. és a II. r. vádlottak cselekmény utáni magatartása is kellő alapot szolgáltatott a tervszerű elkövetésre vonható következtetésre.

A II. r. vádlott a hangfelvételen hangoztatottaknak megfelelően a számítógépet, azaz a bűncselekmény elkövetését bizonyító felvételeket eltüntette, ugyanúgy, ahogy a cselekmény elkövetésekor viselt cipőjét, valamint az 1. számú sértett táskáját. Eszerint a II. r. vádlott a bűncselekmény elkövetését követően egyértelműen a nyomok eltüntetésén fáradozott, cselekvőssége erre vonatkozóan célratörő, átgondolt volt. A II. r. vádlott képes volt a normális emberi cselekvésre - például gépkocsit vezetett -, és a megfontoltságára, higgadtságára kellő adalékkal szolgált az is, hogy alibit kezdett igazolni magának.

Ekként ahelyett, hogy feljelentést tett volna a rendőrségen, felhívta a 2. számú tanút telefonon, azzal, hogy miután eljött a találkozóról, ott lövöldözés történt. Ezt a tanú vallomásában elmondta, amelyet a 3. számú tanú is megerősített, mint aki mindezt a 2. számú tanútól hallotta.

Ráadásul a II. r. vádlott a helyszínre visszatérve, U. A. rendőrtisztnek ugyancsak megpróbált alibit igazolni, azt közölve, hogy ő is bent volt ugyan az iskolában, azonban miután távozott, még felhívta őt a 2. számú sértett telefonon és a mobiltelefonja híváslistáját is mutatta ennek igazolása érdekében, bár U. A. tanú ezt már nem tudta megfigyelni.

Ahogyan az elsőfokú bíróság is rámutatott, nem lehet nem észrevenni azt, hogy az I. r. vádlott is lényegében hasonló verziót említett az iskolából kiérve a zöldségeseknek, a mentősöknek, illetve a kiérkező rendőröknek, azaz a II. r. vádlott jelenlétét a bűncselekmény elkövetésénél elhallgatta, és csak a két sértettet és magát helyezte a helyszínre, illetve az ismeretlen csuklyás támadót.

Ezen elsődleges vádlotti megnyilatkozások a külvilág felé egyértelműen az előzetes egyeztetést, a tervszerűséget jelezték a nyilvánvaló egyezőségük és tetten érhető valótlanosságuk okán.

Tény, hogy a vádlottak hibát követtek el akkor, amikor az I. r. vádlottnál hagyták a

további egy doboz lőszert, mivel attól is feltétlenül meg kellett szabadulni, tekintettel arra, hogy az egyáltalán nem illeszthető az ismeretlen csuklyás támadó történetébe. Ugyan az I. r. vádlott megkísérelte azt elrejtetni, azonban az a vérző sérülése folytán eredményre nem vezethetett, a nyomozó hatóság hamar fellelte az iskola udvarán lévő kukában a kérdéses lőszereket.

Az ítélet tábla ismételten kiemeli, hogy ez a terv részleteiben jól átgondolt volt, és a II. r. vádlott védekezését látva és ismerve valójában csak az I. r. vádlott önsebzése, de leginkább a 2. számú sértett által készített hangfelvétel miatt bukott meg.

Az aljas indokból, illetőleg célból történő elkövetés megállapításánál - az elsőfokú bírósággal egyetértve - az alábbiakra kell figyelemmel lenni:

A bűncselekmény fő motivációját, a cselekmény előzményét az 1. számú sértett által végzett komoly vizsgálat, annak várható eredménye jelentette, amely a II. r. vádlott érdekeit több szempontból is sértette, illetve fenyegette. Ez a vizsgálat - röviden összefoglalva - a II. r. vádlott igazgatói pozíciójának elvesztését, a vele szembeni feljelentés megtételét, büntetőeljárás megindítását, a politikai karrierjének a végét és az egzisztenciájának a megrendülését jelentette. A II. r. vádlott lényegében mindezek miatt és mindezek ellen küzdött, részben a visszakerüléséért, részben a bukása megakadályozásáért.

Mindezen körülmények motiválták a bűncselekmény elkövetését, amelyek láthatóan kizárólag a II. r. vádlott sérelmei, ekként a bűncselekmény elkövetése kizárólag az ő érdekeit szolgálta.

Az említett motívumok részben az aljas indokot jelezték, de döntően az aljas célbóli elkövetés határozta meg az élet elleni bűncselekmény elkövetését, megjegyezve azt, hogy az aljas cél általában magában hordozza az aljas indokot is.

Nyilvánvalóan aljas az a cél, amely a sértettek megölése árán kívánja megakadályozni egy büntetőeljárás megindulását, egy politikai karrier romba döntését, illetve elérni egy igazgatói pozíció visszaszerzését.

Mindezen motívumot a 2. számú sértett sérelmére elkövetett ölési cselekménynél az is árnyalta, hogy nyilvánvalóan nem lehetett tanúja a bűncselekmény elkövetésének, ami aljas indoknak minősül. A cselekmény elsődleges célpontja kétség kívül az 1. számú sértett volt, azonban a két vádlott tisztában volt azzal, hogy a 2. számú sértett is jelentős részt vállalt a vizsgálatban, így az eredeti céljukba beilleszkedett az ő megölése is. Az a korábbiakban rögzítettek szerint kétségtelen, hogy a jelenlétével a két vádlott előre számolt.

Az I. r. vádlott vonatkozásában pedig ki kell emelni, hogy, mint a II. r. vádlott bizalmasa, beavatottja mindezen körülményekről, a történetekről lényegében mindent tudott, megállapítható az is, hogy a II. r. vádlott céljaival egyértelműen azonosult, és amit tett, azt kifejezetten a II. r. vádlott érdekében tette meg. Így ezen minősítő körülmény is megállapítandó az I. r. vádlott terhére.

Minderre tekintettel az ítélőtábla a cselekményt aljas célból elkövetettként minősítette, egyetértve egyébként a törvényszék ekörben tett megállapításaival.

A több emberen történő elkövetés minősítő körülményének megállapítása a két sértett megölésére tekintettel egyértelmű.

Az I. r. vádlott terhére megállapított visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerral bűncselekménye kapcsán annyit jegyez meg az ítélőtábla, hogy arra nézve semmilyen adat, bizonyíték nem merült fel, hogy a II. r. vádlottnak bármilyen köze lenne azok megszerzéséhez, illetve tartásához. Az viszont kétségtelen tény, hogy az elkövetés eszköze a bűncselekményt megelőzően már az I. r. vádlottnál volt a lőszerekkel együtt, mindezen eszközöket az elkövetéskor az I. r. vádlott használta, majd az elkövetést követően, részben ő is próbálta eltüntetni azokat. Ebből fakadóan ez a bűncselekmény kizárólag az I. r. vádlott terhére volt megállapítható.

Az elsőfokú bíróság törvényesen minősítette a II. és a III. r. vádlottaknak a vagyon

elleni bűncselekményeit, és a bűncselekményt már azzal elkövették, hogy a rájuk bízott idegen dologgal a sajátjukként rendelkeztek. Látható az is, hogy a 2007-ben folytatólagosan elkövetett cselekményeket követően az újabb cselekménysorozatra 2008-ban hosszabb idő elteltével került sor, amely miatt a terhükre megállapított sikkasztás büntette nem 1 rendbeli, hanem 2 rendbeli folytatólagosan elkövetettnek minősül, figyelemmel ez esetben a folytatólagosság megkívánta rövid időköz hiányára. A bűnszövetség és az üzletszerűség megállapítása a hosszabb időn - mintegy két év - keresztüli, sorozatjelleggel megvalósuló, haszonszerzésre törekvő elkövetésre tekintettel alappal nem vitatható.

Észlelte az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet rendelkező részében az I. és a II. r. vádlott esetében is elmulasztotta feltüntetni a folytatólagos elkövetést, ami figyelemmel az indokolásában helyesen kifejtettekre, valójában csak elírás lehetett. Mindemellett az erre vonatkozó ítéleti rendelkezést meg kellett változtatni és az ítélőtábla mindkét vádlott esetében kimondta a folytatólagos elkövetést.

A II. és a III. r. vádlottak által kiállított hamis számlák, okiratok, amelyeket a bűncselekmény elkövetése során felhasználtak, rendelkezésre álltak, így azok alapján megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság ezen bűncselekményeket is helytállóan minősítette, az e bűncselekmények vonatkozásában megállapított rendbeliség és folytatólagosság is törvényes.

Az alapító okirat értelmében a Cs. Iskolát a Cs. Alapítvány hívta életre, vagyis annak fenntartója. Erre tekintettel az ítélőtábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a vagyon elleni bűncselekmény sértettje az alapítvány, és ekként magánfélként is az alapítvány szerepel az ügyben.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi körülményeket, alapvetően helyesen vette számba, azok csak kisebb mértékben szorulnak kiegészítésre, illetve pontosításra.

Ekként az ítélőtábla rámutat arra, hogy a büntetlen előélet az I. és a II. r. vádlottak

esetében - annak rögzítése mellett, hogy általában a büntetlen előéletet valóban enyhítő körülményként kell értékelni - egy ilyen kiemelkedő tárgyi súlyú, többszörösen minősülő élet elleni bűncselekmény elkövetése esetén tényleges jelentőséggel nem bír. Erre figyelemmel az ítéletábra az I. r. vádlott javára értékelhető enyhítő körülményt nem talált.

A II. r. vádlott esetén ugyanez a megállapítás vonatkozik a büntetlen előéletének súlytalanságára, tekintettel a többszörösen minősülő élet elleni bűncselekményre.

Ellenben a II. r. vádlott esetében is súlyosító körülményként kell feltüntetni - az ügyészi állásponttal egyezően - a többszörös halmazatot, amelyet egyébként a III. r. vádlott esetén ekként is értékelt az elsőfokú bíróság.

A bűnsegédi bűnrészesség, mint a részesi magatartások enyhébb formája, általában szintén enyhítő körülményként értékelendő az elkövető javára.

Jelen esetben azonban ennek az ítéletábra, egyetértve az elsőfokú bíróság erre vonatkozó érvelésével, de azt még markánsabban kiemelve, ténylegesen jelentőséget nem tulajdonított, mivel az élet elleni bűncselekmény végrehajtása valóban kizárólag a II. r. vádlott érdekében állt, a háttérben kizárólag az ő érdekséremlme húzódott meg, az I. r. vádlott feltétlen lojalitását gátlástalanul használta ki, és használta fel a céljai érdekében.

A II. r. vádlott cselekvőségét az első- és a másodfokú bíróság az élet elleni cselekmény esetén bűnsegédi magatartásként értékelte. Jóllehet, a vádlottak egymáshoz való viszonyát, baráti kapcsolatát, és a II. r. vádlottnak az I. r. vádlottal való kapcsolatrendszerén belüli domináns szerepét is értékelve a II. r. vádlott magatartása felbújtás-szerű magatartás. Ugyanakkor ennek a magatartásnak ily módon történő jogi értékelése nem lehetséges a megállapított tényállás alapján.

A III. r. vádlott esetében enyhítő körülményként lehetett értékelni, ahogyan azt a törvényszék is megtette eljárásában, a másodfokú eljárásban bekövetkezett további

időmúlást.

A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy az I. és a II. r. vádlottakkal szemben a többszörösen minősülő élet elleni bűncselekményre tekintettel, figyelembe véve a bűnösségi körülményeket, az elkövetett cselekmények tárgyi súlyát, és a két vádlott személyében rejlő társadalomra veszélyességet, kizárólag az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása indokolt.

Az I. r. vádlottnál mindezen körülményeket vizsgálva, külön ki kell emelni az elkövetés módját, a két sértett hidegvérrel való kivégzését, ráadásul úgy, hogy a második áldozata, a 31 éves kollegája az életéért könyörgött ezt megelőzően, továbbá ki kell emelni még az I. r. vádlott bizonyos értelemben vett motiválatlanságát, azt, hogy kizárólag a II. r. vádlott érdekében ölt, és az enyhítő körülmények hiányát.

A megbánás teljes hiánya is feltétlenül azt indokolja, hogy az I. r. vádlott számára már nem szabható ki olyan büntetés, amely azt szolgálná, hogy visszatérhessen a társadalomba.

Az elsőfokú bíróság által 40 évben meghatározott feltételes szabadságra bocsátás azt jelenti, hogy az I. r. vádlott esetében 92 éves korában nyílna meg a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége.

A másodfokú bíróság azonban az elsőfokú bíróságtól eltérően és mindezen körülmények figyelembe vételével, a generális és speciális prevenció megvalósulása érdekében, de különösen a társadalom védelmét szem előtt tartva, kifejezetten azt tartotta indokoltnak, hogy az ilyen példátlan cselekmény elkövetője,

jelen esetben az I. r. vádlott - függetlenül az életkorától -, véglegesen elszigetelésre kerüljön a társadalom többi tagjától. Ezért az ítélőtábla az I. r. vádlottat kizárta a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből.

A II. r. vádlott esetében mindezt nem látta indokoltnak az ítélőtábla sem, mert tettesként, társtettesként nem vett részt a sértettek megölésében, de cselekvősege a már említettek szerint túlmutatott valójában a bűnsegédi magatartáson. Az ő részvétele, cselekvősege nélkül nem követte volna el az I. r. vádlott a kíméletlen ölési cselekményt, így a feltételes szabadságra bocsátás időpontjának meghatározása is lényegében a felbujtásszerű magatartáshoz kellett, hogy igazodjon.

Erre figyelemmel, valamint a két vádlott büntetése közötti belső arányosság biztosítása érdekében is, szükségesnek tartotta az ítélőtábla, hogy a II. r. vádlott tekintetében az elsőfokú bíróság által megállapított időtartamnál 4 évvel hosszabb időtartamban állapítsa meg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját.

Az ítélőtábla a III. r. vádlott esetében egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, azaz a büntetlen előéletű vádlottal szemben, valamennyi bűnösségi körülményt figyelembe véve, a kiszabott szabadságvesztés büntetés és annak próbaidőre történő felfüggesztése megfelelően szolgálja az említett büntetési célokat.

A III. r. vádlott esetében az előzetes mentesítés lehetőségét is vizsgálta a másodfokú bíróság, de nem látott olyan méltányolható okot, amely azt indokolná, így például a vagyon elleni bűncselekménnyel okozott kárból semmit sem térített meg a III. r. vádlott ezen időszak alatt.

Az ítélet egyéb rendelkezései törvényesek.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben a Be. 371. § (1) bekezdése

értelmében helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a Btk. 99. § (1) bekezdése alapján az I. és II. r. vádlottak esetében beszámította az elsőfokú ítélet kihirdetésétől előzetes fogvatartásban eltöltött időt a kiszabott szabadságvesztés büntetésekbe.

Kötelezte az ítélőtábla az I. r. vádlottat a másodfokú eljárás során felmerült kirendelt védői díjjal kapcsolatos bűnügyi költség megfizetésére, a Be. 338. § (1) bekezdése és a Be. 381. § (1) bekezdése alapján, míg a másodfokú eljárásban felmerült ismételt szakértői vizsgálat költségét a Be. 338. § (2) bekezdése alapján az állam viseli, figyelemmel arra a körülményre, hogy az a nyomozó hatóság mulasztása folytán merült fel.

A másodfokú bíróság a másodfokú eljárásban felmerült bizonyítási indítványokat elutasította, figyelemmel arra, hogy a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján a tényállás hiánytalanul és megnyugtatóan megállapítható volt, így bármely további bizonyítás, tanúkihallgatás elrendelése szükségtelen, mivel nem szolgáltatott volna az ügy megítélése és a büntetőjogi felelősség megállapítása tekintetében releváns bizonyítékot.

Budapest, 2013. év április hó 25. napján

Dr. Czine Ágnes
a tanács elnöke

Dr. Bartkó Levente
előadó bíró

. Hrabovszki Zoltán
bíró

A törvényszék ítélete az ítélőtábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.400/2012/37. számú ítéletében foglalt változtatás mellett az I. r., a II. r. és a III. r. vádlottakkal szemben a mai napon jogerős és a III. r. vádlott tekintetében a szabadságvesztés kivételével

végrehajtható!

Budapest, 2013. év április hó 25. napján

Dr. Czine Ágnes
a tanács elnöke